

2. Strategiczne ramy rozwoju

Struktura interwencji, tworząca strategiczne ramy rozwoju obejmuje następujące poziomy:

- a) wizję rozwoju gminy – wyobrażenie stanu rozwoju gminy w przyszłości,
- b) cele strategiczne – sformułowane w trzech wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym, ich powiązanie z celami dokumentów strategicznych wyższego rzędu,
- c) cele operacyjne, kierunki działań, preferowane rodzaje przedsięwzięć – stanowią rozwinięcie celów strategicznych, kierunki rozwoju oraz rodzaje przedsięwzięć wskazują w jaki sposób gmina powinna się rozwijać, aby osiągnąć dany cel oraz przedstawioną wizję,
- d) kierunki działań wykraczające poza horyzont czasowy realizacji strategii – przedstawiają megatrendy (w skali kraju lub świata), które w przyszłości mogą mieć istotne znaczenie dla rozwoju gminy.

2.1. Misja i wizja rozwoju gminy

Misja rozwoju gminy określa ogólną deklarację wyrażającą cel istnienia gminy, jej tożsamość, wartości, aspiracje oraz rolę wobec mieszkańców i otoczenia, stanowiąc punkt wyjścia do formułowania wizji i celów strategicznych.

Misja rozwoju gminy przedstawia się następująco:

Choszczno, czerpiąc z bogactwa swojej historii i unikalnych walorów przyrodniczych Pojezierza, dąży do bycia innowacyjnym i prężnie rozwijającym się ośrodkiem regionu, w którym priorytetem jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez:

- **wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego**, promującego lokalną przedsiębiorczość, nowoczesne technologie, wykorzystanie sztucznej inteligencji i technologii VR oraz turystykę, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów środowiska naturalnego, minimalizując negatywny wpływ na klimat,

wodę, bioróżnorodność i zasoby naturalne we wszystkich podejmowanych działaniach i inwestycjach,

- **budowanie aktywnej i spójnej społeczności**, zapewniającej wysoką jakość edukacji (w tym rozwoju kompetencji cyfrowych i programowania), opieki zdrowotnej i usług publicznych oraz stwarzającej warunki do rozwoju osobistego i integracji międzypokoleniowej, **przy jednoczesnym współdziałaniu z lokalnymi strukturami obronnymi dla wzmocnienia bezpieczeństwa i tożsamości regionalnej**,
- **efektywne zarządzanie przestrzenią i zasobami**, dbając o czystość środowiska, rozwój odnawialnych źródeł energii i dostępność komunikacyjną (w tym inteligentne systemy zarządzania miastem), z myślą o adaptacji do zmian klimatu i tworzeniu atrakcyjnego miejsca do życia, pracy i wypoczynku z zachowaniem walorów środowiskowych dla wszystkich pokoleń.

Rozwój gminy oparty jest na głównej zasadzie: „**nie wyrządzania znaczącej szkody**” (**do not significant harm**). Gmina realizuje działania korzystne społecznie i ekonomicznie, przejawiając troskę o zasoby naturalne i klimat.

Wizja strategiczna rozwoju gminy określa przyszły, wyobrażony stan rozwoju gminy w długim horyzoncie czasowym. Jest nadrzędnym celem strategicznym, do którego osiągnięcia powinny dążyć wysiłki całej wspólnoty samorządowej – Włodarzy gminy i jej mieszkańców.

Wizja rozwoju gminy została zbudowana w oparciu o efekty prac podczas warsztatów strategicznych przeprowadzonych z mieszkańcami Choszczna i kształtuje się następująco:

Choszczno – nowoczesna gmina serca Pojezierza, która harmonijnie łączy dziedzictwo kulturowe z innowacjami technologicznymi, oferując mieszkańcom i gościom przestrzeń rozwoju, bezpieczeństwa i wysokiej jakości życia. Dzięki zrównoważonemu podejściu do gospodarki, edukacji, środowiska i usług publicznych, Choszczno tworzy społeczność przyszłości – aktywną, otwartą i zaangażowaną.

Mieszkańcy, w pracy warsztatowej, akcentowali przede wszystkim poprawę jakości życia w gminie, rozwój lokalnego rynku pracy, dobrą jakość środowiska oraz wykorzystanie potencjałów lokalnych. Podczas warsztatów strategicznych sformułowane zostały również hasła promujące gminę:

Choszczno – warto tu żyć !

Choszczno – miasto marzeń, miasto z pasją, miasto dla każdego !

Choszczno – tu się dzieje ! Choszczno – jezioro możliwości !

Misja i wizja rozwoju gminy przekładają się bezpośrednio na cele strategiczne oraz kierunki rozwoju lokalnej wspólnoty samorządowej.

2.2. Cele strategiczne

Cele strategiczne zostały określone w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym z uwzględnieniem kwestii adaptacji do zmian klimatycznych. Odpowiadają na zdiagnozowane problemy, określając jednocześnie kierunek rozwoju gminy zgodny z przedstawioną wizją.

Strategia rozwoju gminy Choszczno wpisuje się w cele strategiczne dokumentów krajowych, europejskich i regionalnych, zapewniając spójność działań na różnych poziomach zarządzania. Kierunki rozwoju gminy uwzględniają priorytety określone m.in. w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Polityce Spójności UE, strategiach wojewódzkich oraz programach sektorowych. Powiązanie celów rozwoju lokalnego ze strategiami wyższego rzędu pozwala na skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych, realizację inwestycji i wdrażanie działań wspierających rozwój gospodarczy, społeczny oraz przestrzenno-środowiskowy. W tabelach poniżej przedstawiono, w jaki sposób priorytety rozwojowe i cele strategiczne gminy korespondują z celami nadrzędnych polityk rozwoju.

Tabela 10. Cel strategiczny w obszarze społecznym

CEL STRATEGICZNY 1
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych oraz wzmocnienie więzi lokalnych
Choszczno stanie się miastem wspierającym rozwój społeczny poprzez wysokiej jakości edukację, aktywizację młodzieży i seniorów, rozwój kultury oraz integrację międzypokoleniową. Kluczowym priorytetem będzie dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, rozwój nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej i sportowej, zwiększenie dostępności usług publicznych, a także mieszkań. Choszczno ma być miejscem, gdzie mieszkańcy – niezależnie od wieku – mogą się rozwijać, angażować i czuć się częścią silnej, zintegrowanej społeczności. Ważnym elementem będzie także ochrona dziedzictwa kulturowego i tradycji regionu, modernizacja obiektów kulturalnych, w tym Domu Kultury i kina oraz rozwój infrastruktury rekreacyjnej m.in. nad jeziorem Klukom. Działalność artystyczna MBP oraz jej poszerzająca się oferta kulturalna wymaga zwiększenia i modernizacji istniejącej infrastruktury. Miasto stworzy warunki sprzyjające aktywności społecznej

i sportowej młodzieży, zapewniając jej dedykowane miejsca spotkań i nowoczesne przestrzenie do rekreacji.

Działania te pozwolą na ograniczenie niekorzystnych trendów demograficznych, poprawę jakości życia mieszkańców i wzmocnienie tożsamości lokalnej, sprawiając, że Choszczno stanie się atrakcyjnym miejscem do życia, nauki i aktywnego uczestnictwa w inicjatywach społecznych.

Zdefiniowane problemy, na które odpowiada cel

- niepokojące trendy demograficzne, spadająca liczba mieszkańców, niska dzietność, starzejące się społeczeństwo
- odpływ młodych mieszkańców, ujemne saldo migracji, brak atrakcyjnych miejsc pracy i oferty dla młodzieży
- brak zastępowalności pokoleniowej, zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, trudności w pozyskiwaniu pracowników
- wyzwania w systemie edukacji, niedostatek nauczycieli przedmiotów zawodowych, niewystarczająca infrastruktura szkolna i sportowa
- niewystarczający poziom praktycznych umiejętności zawodowych
- rosnące potrzeby w zakresie opieki, zdrowia, aktywizacji i integracji społecznej, w szczególności wśród seniorów, utrudniony dostęp do usług farmaceutycznych na obszarze wiejskim
- niedofinansowanie instytucji kultury, przestarzała infrastruktura (kino, dom kultury), dopasowanie oferty kulturalnej do oczekiwań odbiorców
- mała liczba klubów sportowych, niezagospodarowane tereny rekreacyjne, potrzeba modernizacji obiektów
- luka czynszowa, niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych, potrzeba kompleksowych remontów
- sieć połączeń komunikacji publicznej niedostosowana do realnych potrzeb mieszkańców, braki w połączeniach komunikacyjnych
- wzrost przestępczości narkotykowej i pod wpływem alkoholu, zagrożenia w ruchu drogowym
- wysoka skala ubóstwa, potrzeba wsparcia międzypokoleniowego i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem
- przestarzała, wymagająca remontów i zwiększenia stopnia dostępności infrastruktura publiczna (Urząd Miejski, jednostki miejskie i in.)

Potencjały wspierające osiągnięcie celu

- dobrze rozwinięta sieć szkół podstawowych i średnich, elastyczne dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy

- zwiększone nakłady finansowe na doskonalenie kadry pedagogicznej, rozwój kompetencji cyfrowych i językowych
- zainteresowanie lokalną historią, kulturą i tradycjami, oddolne inicjatywy mieszkańców i organizacji pozarządowych
- duży potencjał sportowo-rekreacyjny, jeziora, tereny zielone sprzyjające prowadzeniu aktywnego trybu życia
- Choszczeński Dom Kultury, biblioteka jako centra lokalnej aktywności kulturalnej i edukacyjnej
- rozwój czytelnictwa – narzędzie budowania kapitału społecznego, integracji, poczucia sprawczości, a także nabywania kompetencji przyszłości¹³
- wzrost zaangażowania w rozwój społeczny, funkcjonowanie lokalnych inicjatyw i partnerstw, np. projekty międzypokoleniowe, inicjatywy integrujące seniorów i młodzież
- lokalna tożsamość i promocja unikalnych wartości, historia, tradycje i kultura jako elementy wzmacniające więzi społeczne i poczucie wspólnoty
- wykorzystanie technologii VR, platform e-learningowych, promowanie nowoczesnych metod kształcenia
- zainteresowanie projektami społecznymi dla rodzin, programami opiekuńczymi i aktywizującymi seniorów
- potencjał w rozwoju edukacji ekologicznej, rekreacji i działań integrujących społeczność z turystami i inwestorami

Powiązanie z celami strategii i innych dokumentów wyższego rzędu

Strategie i dokumenty na poziomie Unii Europejskiej

Europejski filar praw socjalnych

- obszar 1: Równe szanse i dostęp do rynku pracy (edukacja, szkolenia, równość płci, aktywne wspieranie zatrudnienia)
- obszar 3: Ochrona socjalna i integracja społeczna (opieka nad dziećmi i wsparcie dla dzieci, ochrona zdrowia, integracja osób niepełnosprawnych, opieka długoterminowa, mieszkalnictwo, dostęp do podstawowych usług)

¹³ Rozwój czytelnictwa wpływa na budowanie kapitału społecznego, integrację społeczną i międzypokoleniową oraz wyniki edukacyjne i budowanie kompetencji przyszłości.

Europejska Strategia na rzecz Młodzieży 2019-2027

- Równość i niedyskryminacja. Zwalczanie dyskryminacji i promowanie równości płci.
- Włączenie społeczne. Uznanie, że młodzi ludzie mają zróżnicowane potrzeby, życie i możliwości oraz opracowanie pod tym względem odpowiednich przepisów.
- Uczestnictwo. Uznanie dla młodych ludzi, a także zachęcanie ich do udziału w opracowywaniu i wdrażaniu przepisów przekłada się na poszerzanie zasobów społecznych.
- Wymiar globalny. Uwzględnienie międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego wymiaru strategii.
- Podwójne podejście. Uwzględnianie kwestii związanych z młodzieżą w różnych obszarach polityki wraz z konkretnymi inicjatywami dotyczącymi młodzieży.

Strategie krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)

- CS II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszar koncentracji działań: spójność społeczna)
- CS III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszar koncentracji działań: system zarządzania procesami rozwojowymi, w tym instytucje publiczne, e-państwo, efektywność wykorzystania środków UE)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

- Cel 1.1: Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo (obszary zagrożone trwałą marginalizacją)
- Cel 1.2: Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
- Cel 1.4: Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
- Cel 1.5: Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów
- Cel 2.1: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
- Cel 2.3: Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
- Cel 3.1: Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem

- Cel 3.2: Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
- Cel 3.3: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Komponent A Odporność i konkurencyjność gospodarki

(dofinansowanie żłobków i klubów dziecięcych, wsparcie kultury i przemysłów kreatywnych)

Komponent C Cyfrowa transformacja

(e-usługi publiczne i technologie IT, wyposażenie szkół w urządzenia multimedialne, e-kompetencje, cyberbezpieczeństwo, nowoczesne technologie teleinformatyczne w szkołach)

Komponent D Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

(modernizacja infrastruktury centrów medycznych, opieka długoterminowa w placówkach medycznych)

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030

- Cel II.3: Zrównoważona rewitalizacji wsi i małych miast
- Cel III.1: Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa
- Cel III.3: Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi
- Cel III.4: Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym

Strategie regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

- Cel 1.1: Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny
- Cel 1.2: Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu
- Cel 1.3: Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego
- Cel 3.2: Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych
- Cel 3.4: Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych

Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030

- Cel 1: Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny
- Cel 2: Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu
- Cel 3: Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Cel strategiczny w obszarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 2

Rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy i turystyki jako filarów wzrostu gospodarczego

Gmina Choszczno dąży do wzmocnienia swojej gospodarki poprzez wsparcie przedsiębiorców, rozwój nowoczesnych sektorów oraz poprawę warunków na rynku pracy. W tym kontekście kluczowe będzie podjęcie działań w zakresie tworzenia preferencyjnych i sprzyjających warunków dla rozwoju nowych firm oraz funkcjonowania obecnych przedsiębiorstw, rozwój edukacji zawodowej dostosowanej do potrzeb lokalnej gospodarki, inwestycje w infrastrukturę turystyczną, rozwój turystyki i rekreacji. Rozwój gospodarczy będzie następował w zgodzie z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Wsparcie dla firm rodzinnych, branż innowacyjnych, lokalnych produktów, rozwój bazy hotelowej i gastronomicznej pozwoli na budowanie konkurencyjnej gospodarki, zwiększenie liczby miejsc pracy i poprawę jakości życia mieszkańców.

Gmina stawia na zrównoważony rozwój, który łączy nowoczesne technologie, w tym oparte o sztuczną inteligencję i VR, lokalny potencjał i atrakcyjność turystyczną, czyniąc Choszczno miejscem przyjaznym do życia, inwestowania i odwiedzania, a tym samym wzmocnienie pozycji gminy jako regionalnego ośrodka gospodarczego i turystycznego.

Zdefiniowane problemy, na które odpowiada cel

- niski poziom przedsiębiorczości
- dominacja tradycyjnych sektorów, przewaga mikroprzedsiębiorstw oraz firm z branży budowlanej, handlowej i przemysłowej, ograniczony rozwój branż innowacyjnych oraz usług rynkowych
- brak kompleksowego wsparcia dla przedsiębiorców, niedostateczne doradztwo, brak inkubatora przedsiębiorczości, niska świadomość dostępnych form wsparcia wśród przedsiębiorców
- mała aktywizacja młodzieży w obszarze przedsiębiorczości

- niedostateczna promocja gospodarcza gminy, w tym atrakcyjnej oferty dla inwestorów
- brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy, starzejąca się kadra i spadek liczby młodych osób wchodzących na rynek pracy
- wysoki poziom bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób powyżej 50. roku życia, długotrwałe bezrobocie
- nieatrakcyjny rynek pracy dla młodych, brak zawodów zgodnych z ich aspiracjami, niskie płace i ograniczone możliwości awansu
- brak powiązania rynku pracy z inteligentnymi specjalizacjami regionu, lokalna gospodarka nie jest dostosowana do nowoczesnych trendów i wyzwań gospodarczych
- niewystarczający rozwój usług rynkowych, niski poziom zatrudnienia w sektorach transportu, finansów, edukacji, turystyki i gastronomii
- deficyt rozwiniętej bazy noclegowej, gastronomicznej i produktów turystycznych, niski poziom wykorzystania potencjału turystycznego gminy
- duży udział zatrudnienia w rolnictwie oraz w sferze budżetowej
- ograniczone możliwości finansowe gminy, w tym wydatki na rozwój infrastruktury gospodarczej i inwestycje wspierające lokalną przedsiębiorczość

Potencjały wspierające osiągnięcie celu

- dostępność komunikacyjna, dobre połączenia kolejowe i drogowe (m.in. linia kolejowa Poznań-Szczecin), bliskość większych rynków zbytu
- potencjał w sektorze rolniczym i przetwórstwie spożywczym, duże obszary rolnicze sprzyjające produkcji ekologicznej i rozwojowi biogospodarki
- stopniowy rozwój nowoczesnych sektorów gospodarki, wzrost liczby firm z branż informacyjnych, kreatywnych i technologicznych
- jeziora, lasy i unikalny krajobraz stwarzający warunki do rozwoju turystyki aktywnej i ekologicznej
- wsparcie dla rzemiosła, tradycyjnych wyrobów i lokalnej gastronomii może przyczynić się do budowy marki Choszczna
- szkoły zawodowe i techniczne mogą kształcić kadry dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy
- preferencyjne warunki dla inwestorów mogą przyciągnąć nowe firmy i zwiększyć atrakcyjność gospodarczą gminy
- wsparcie przedsiębiorczości poprzez inkubator i doradztwo biznesowe, stworzenie zaplecza dla start up'ów i nowych firm w ramach lokalnej polityki gospodarczej

- aktywni mieszkańcy, organizacje pozarządowe i samorząd mogą wspólnie budować strategię rozwoju gospodarczego
- fundusze unijne i krajowe na rozwój przedsiębiorczości, infrastruktury oraz odnawialnych źródeł energii
- rosnące znaczenie ekologii i zrównoważonego rozwoju – promowanie Choszczna jako zielonego i ekologicznego miejsca do inwestowania, życia i turystyki
- współpraca z sąsiednimi gminami i regionem, wspólne projekty gospodarcze, infrastrukturalne i turystyczne mogą wzmocnić lokalną gospodarkę
- rozwój programów edukacyjnych i mentoringowych może zwiększyć liczbę młodych ludzi decydujących się na własny biznes
- działalność Rady Gospodarczej Miasta Choszczna

Powiązanie z celami strategii i innych dokumentów wyższego rzędu

Strategie europejskie

Strategia Przemysłowa UE

- obszar 1: Wzmocnienie odporności jednolitego rynku
- obszar 2: Rozwiązanie problemu strategicznej zależności UE
- obszar 3: Przyspieszenie transformacji ekologicznej i cyfrowej

Plan Działania na rzecz Gospodarki Cykularnej

- Wzmocnienie zrównoważonego charakteru produktów
- Wzmocnienie pozycji konsumentów i nabywców publicznych
- Skoncentrowanie działań na sektorach o dużym potencjale cykularności
- Zmniejszenie ilości odpadów
- Działania horyzontalne wspierające wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym

Strategie krajowe

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:

- Cel 1.5: Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów
- Cel 2.2: Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
- Cel 2.3: Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)

- CS 1 Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
(obszary koncentracji działań: rozwój innowacyjnych firm, małe i średnie przedsiębiorstwa, kapitał do rozwoju, ekspansja zagraniczna)

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

- Komponent A: Odporność i konkurencyjność gospodarki (wsparcie dla sektora gastronomii i hotelarstwa, wsparcie ekonomii społecznej: rozwój i usługi społeczne, reforma instytucji rynku pracy)

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030

- Cel 2.1: Wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjnych modeli biznesowych na obszarach wiejskich
- Cel 3.2: Rozwój biogospodarki oraz lokalnej produkcji żywności jako elementu wzrostu konkurencyjności gospodarczej

Strategie regionalne**Regionalna Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030**

- Cel I.1: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej, rybackiej i przetwórstwa rolno-spożywczego
- Cel III.1: Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy
- Cel III.2: Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich

Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego

- Cel: Rozwój gospodarki turystycznej regionu

Polityka Gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego

- Cel I: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy
- Cel II: Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw
- Cel III: Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030

- Cel 1: Rozwój społeczeństwa innowacyjnego
- Cel 2: Podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw
- Cel 3: Wzmacnianie roli nauki w budowaniu innowacyjnej gospodarki
- Cel 4: Kształtowanie otoczenia instytucjonalnego przyjaznego innowacjom

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12. Cel strategiczny w obszarze przestrzenno-środowiskowym

CEL STRATEGICZNY 3 Poprawa jakości środowiska naturalnego i ładu przestrzennego poprzez zrównoważony rozwój sprzyjający ochronie walorów przyrodniczych, ekologii i adaptacji do zmian klimatu
Gmina Choszczno dąży do harmonijnego rozwoju, w którym przestrzeń miejska i wiejska będą lepiej zagospodarowane, a środowisko naturalne skutecznie chronione i wykorzystywane w sposób zrównoważony. Kluczowe działania koncentrują się na ochronie zasobów środowiskowych (powietrza, wody, gleby), m.in. poprzez zwiększenie efektywności energetycznej, rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego, społeczności energetycznych, optymalizacji systemu wodno-kanalizacyjnego, działania poprawiające jakość wód powierzchniowych i podziemnych oraz zielonego transportu. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym szlaków rowerowych, zagospodarowania terenów zielonych i bioróżnorodności, poprawa jakości bazy hotelowej, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego uczyni Choszczno miejscem bardziej atrakcyjnym do życia, rekreacji i wypoczynku. Dobrze zaplanowana przestrzeń gminy odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców, będzie uwzględniać proporcje udziału terenów inwestycyjnych, mieszkaniowych i rekreacyjnych. Choszczno stanie się nowoczesnym, ekologicznym i dobrze zaplanowanym miastem, w którym mieszkańcy i przyjezdni będą mogli korzystać z wysokiej jakości przestrzeni miejskiej oraz naturalnych walorów regionu.
Zdefiniowane problemy, na które odpowiada cel • niski stopień pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego, brak kompleksowej polityki przestrzennej • problemy z jakością wód powierzchniowych i podziemnych, przekroczenia norm hałasu oraz emisja zanieczyszczeń do powietrza, szczególnie z niskiej emisji • ograniczona retencja wody i zagrożenie suszą, zbyt małe wykorzystanie rozwiązań wspierających gospodarkę wodną na terenach rolniczych i zurbanizowanych • brak odpowiednio rozwiniętej bazy hotelowej, zagospodarowanych terenów rekreacyjnych, deficyty w kształtowaniu przestrzeni miejskiej i rozwoju infrastruktury nad jeziorami • zbyt małe działania na rzecz zachowania bioróżnorodności i ochrony ekosystemów, w tym terenów zielonych, obszarów zadrzewionych i siedlisk zwierząt • niski udział OZE w miksie energetycznym, brak większych inwestycji w OZE, biogazownie i budowanie społeczności energetycznych

- dominacja transportu indywidualnego, ograniczona infrastruktura rowerowa, brak spójnej polityki transportowej wspierającej zrównoważoną mobilność
- niska jakość terenów zielonych w mieście – parków, skwerów i terenów rekreacyjnych, co wpływa na komfort życia mieszkańców
- duża liczba budynków publicznych i mieszkalnych o niskiej efektywności energetycznej, wymagających termomodernizacji
- problemy z recyklingiem i ograniczaniem odpadów, mimo rosnącego udziału selektywnej zbiórki

Potencjały wspierające osiągnięcie celu

- walory przyrodnicze i krajobrazowe – jeziora, rzeki, tereny zielone
- dobre warunki dla rozwoju turystyki przyrodniczej – możliwości rozwoju sportów wodnych, wędkarstwa i turystyki aktywnej
- bioróżnorodność – istotny udział terenów zadrzewionych śródpolnych i przydrożnych, obszary chronione oraz możliwości dalszego rozwoju terenów zielonych w gminie
- potencjał do rozwoju parków, terenów rekreacyjnych oraz rewaloryzacji przestrzeni zabytkowych
- możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii – rozwój fotowoltaiki, elektrowni wiatrowych, biogazowni
- zwiększone zainteresowanie działaniami proekologicznymi wśród mieszkańców, segregacją odpadów i poprawą efektywności energetycznej
- przestrzeń do budowy nowych tras rowerowych, wykorzystania do celów turystycznych i codziennej mobilności mieszkańców
- sieć wodociągowa i kanalizacyjna stanowiąca bazę do dalszego rozwoju gospodarki wodnej, a także ochrony zasobów wodnych
- rosnące wsparcie dla programów termomodernizacyjnych, wymiany źródeł ciepła i zwiększenia udziału niskoemisyjnych systemów ogrzewania
- możliwość wdrażania nowoczesnych systemów recyklingu i gospodarki odpadami, w tym kompostowni, rozwiązań zero waste
- tereny rolnicze dają możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego, regeneratywnego oraz wykorzystania biomasy jako źródła energii
- możliwość rewitalizacji kluczowych miejsc w mieście, takich jak tereny przy placu Witosa, parki miejskie czy historyczne obiekty
- dostępność środków UE i innych na ochronę środowiska, gospodarkę wodną, rozwój transportu publicznego oraz zielone inwestycje

Powiązanie z celami strategii i innych dokumentów wyższego rzędu

Strategie europejskie

Europejski Zielony Ład

- kierunek działania: Osiągnięcie zerowego poziomu emisji gazów cieplarnianych netto do 2050 r. – wsparcie dla działań ograniczających emisję CO₂, rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE), efektywność energetyczna budynków i transportu
- kierunek działania: Wspieranie oszczędnego wykorzystywania zasobów poprzez działania na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym - maksymalne wykorzystanie zasobów poprzez recykling, zrównoważoną produkcję i konsumpcję
- kierunek działania: Odbudowa bioróżnorodności i zmniejszenie zanieczyszczenia - odtwarzanie bioróżnorodności i zdecydowane działania na rzecz czystego środowiska

Plan Działania na rzecz Gospodarki Cyrkularnej

- Wzmocnienie zrównoważonego charakteru produktów
- Skoncentrowanie działań na sektorach o dużym potencjale cyrkularności
- Zmniejszenie ilości odpadów
- Działania horyzontalne wspierające wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym

Strategia UE na rzecz adaptacji do zmian klimatu

- Inteligentniejsze przystosowanie się do zmiany klimatu
- Bardziej systemowe przystosowanie się do zmiany klimatu
- Szybsze przystosowanie się do zmiany klimatu

Strategie krajowe

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030)

- Cel 1: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwo ekologicznego
- Cel 2: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
- Cel 3: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu 2021-2030 (KPEiK)

- Wymiar „obniżenie emisyjności”
- Wymiar „efektywność energetyczna”
- Wymiar „bezpieczeństwo energetyczne”

- Wymiar „wewnętrzny rynek energii”
- Wymiar „badania naukowe, innowacje i konkurencyjność”

Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM 2030)

- Cel: Miasto zwarte – efektywne wykorzystanie zasobów przestrzennych, gospodarczych i społecznych miast
- Cel: Miasto zielone – poprawa jakości środowiska i odporności miast na zmiany klimatu

Strategie regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

- Cel 2.2. Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu

Źródło: opracowanie własne

2.3. Cele operacyjne, kierunki działań, rodzaje przedsięwzięć

Wyznaczone cele operacyjne, kierunki działań oraz przykłady przedsięwzięć stanowią szczegółową ścieżkę realizacji strategii rozwoju Gminy Choszczno. Ich struktura odpowiada na kluczowe wyzwania zidentyfikowane w diagnozie, uwzględniając trendy krajowe, uwarunkowania rozwoju województwa oraz wpisuje się w cele strategiczne określające priorytetowe kierunki rozwoju gminy.

W ramach każdego z trzech celów strategicznych wyznaczono cele operacyjne, które precyzują obszary interwencji. Dla każdego z nich określono również kierunki działań, wskazujące główne obszary aktywności samorządu oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

Z kolei przykładowe rodzaje przedsięwzięć zawierają propozycje planowanych do realizacji przedsięwzięć jak i pożądane - z uwagi na poprawę jakości życia mieszkańców i wizję rozwoju gminy - programy i inicjatywy (tab. nr 13, 14, 15).

Tabela 13. Cele operacyjne, kierunki działań i rodzaje przedsięwzięć w ramach celu strategicznego nr 1

Cel strategiczny nr 1		
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych oraz wzmocnienie więzi lokalnych		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Preferowane, przykładowe rodzaje przedsięwzięć
1.1. Wzmocnienie kapitału społecznego, integracja mieszkańców	1.1.1. Wspieranie integracji i aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem	- wsparcie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób z terenów popegeerowskich, wychodzących z zakładów karnych oraz borykających się z uzależnieniami - organizacja zajęć rozwijających i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży (m.in. streetworking, działania socjoterapeutyczne) - system wsparcia interwencyjnego dla rodzin dotkniętych przemocą oraz rozwój programów przeciwdziałania przemocy domowej - wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin w kryzysie - pomoc młodym osobom opuszczającym pieczę zastępczą w usamodzielnianiu się i integracji społecznej - kształtowanie postaw społecznej odpowiedzialności i solidarności wobec osób samotnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu - zapewnienie kompleksowej pomocy, opieki i działań integracyjnych dla osób bezdomnych, ubogich i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

	1.1.2. Wspieranie społecznej aktywności seniorów	• rozwój Kół Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich • programy aktywizacyjne dla osób starszych, w tym zajęcia edukacyjne, kulturalne, sportowe, rekreacyjne i integracyjne w oparciu o lokalne zasoby i potencjały, w tym również w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku • wolontariat senioralny, grupy wsparcia i inne formy działań wykorzystujące potencjał seniorów w wieku okołomerytalnym na rzecz społeczności lokalnej • projekty międzypokoleniowe wzmacniające więzi społeczne • rozwój dziennych domów i form opieki, klubów seniora
	1.1.3. Aktywizacja młodzieży	• tworzenie atrakcyjnych miejsc spotkań i aktywności dla młodych mieszkańców • wspieranie lokalnych klubów sportowych • organizacja wydarzeń angażujących młodzież, programy wspierające inicjatywy młodzieżowe
	1.1.4. Poprawa warunków życia i dostępności usług publicznych	• dostosowanie przestrzeni i infrastruktury publicznej do wymagań osób ze specjalnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami • promowanie otwartych postaw społecznych wobec osób ze specjalnymi potrzebami (np. akcje społeczne, edukacyjne) • wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego poprzez poprawę infrastruktury drogowej, systemów monitoringu i działań prewencyjnych • współpraca z Policją i organizacjami społecznymi w zakresie przeciwdziałania przestępczości, zwłaszcza narkotykowej i przemocy domowej • programy lojalnościowe, wspierające rozwój lokalny gminy (np. karta mieszkańca, benefity w dostępie do usług i produktów lokalnych), inicjatywy poprawiające jakość życia mieszkańców

		wspieranie kursów i szkoleń podnoszących kompetencje mieszkańców, szczególnie w obszarach cyfryzacji i nowych technologii
1.1.5. Poprawa sytuacji demograficznej i zatrzymanie odpływu mieszkańców		- wsparcie rodzin poprzez rozwój programów prorodzinnych, np. dodatkowych świadczeń dla rodzin wielodzietnych, poprawę oferty edukacyjnej i kulturalnej dla najmłodszych, dostępności usług - wsparcie projektów łączących edukację, w szczególności zawodową, z rynkiem pracy i mieszkalnictwem - zintegrowane działania zachęcające młodych ludzi do osiedlania się na terenie gminy (w ramach wszystkich celów strategicznych)
1.1.6. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i odporności społecznej		- rozwój infrastruktury związanej z obronnością i zapewnieniem bezpieczeństwa społeczności lokalnej na wypadek wojny oraz różnych zdarzeń kryzysowych - rozwój kompetencji samorządu związanych z obronnością i zarządzaniem kryzysowym, zapewnienia bezpieczeństwa, efektywnego reagowania na zdarzenia kryzysowe, wzmocnienie współpracy z WOT, Służbą Cywilną - tworzenie i utrzymywanie gminnych zasobów ochrony ludności, w tym infrastruktury ochronnej (np. schrony, miejsca ewakuacji) - wdrożenie i utrzymanie systemów powiadamiania kryzysowego oraz planów i procedur reagowania na różnorodne zagrożenia, w tym te o charakterze militarnym i hybrydowym (np. ataki konwencjonalne, cyberataki, dezinformacja, sabotaż) - edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa, ochrony cywilnej, zagrożeń - realizacja zadań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej - rozwój współpracy cywilno-wojskowej, w tym prowadzenie regularnych wspólnych ćwiczeń, opracowanie planów wsparcia logistycznego dla wojska ze

		strony samorządu w sytuacjach kryzysowych, wymiana informacji, możliwość wzajemnego wykorzystania zasobów
1.2. Rozwój edukacji i kompetencji mieszkańców	1.2.1. Wzrost kompetencji i wiedzy dzieci i młodzieży	• rozwijanie umiejętności ogólnokształcących, organizacja zajęć dodatkowych, kół zainteresowań, wizyt studyjnych, zintegrowanie treści programów nauczania, wdrażanie nowoczesnych metod nauczania • kształtowanie kluczowych i społecznych kompetencji u dzieci i młodzieży • programy doradztwa zawodowego z praktycznym podejściem, umożliwiające młodzieży zdobycie doświadczenia w różnych zawodach • rozwój kompetencji edukacyjnych, wychowawczych nauczycieli i kadry wspomagającej szkół i przedszkoli, współpraca z ekspertami zewnętrznymi, organizacjami pozarządowymi • podnoszenie jakości i różnorodności form edukacji szkolnej
	1.2.2. Poprawa jakości infrastruktury edukacji	• podniesienie standardów infrastruktury edukacji (m.in. wyposażenie w boiska, dostosowanie placówek do osób ze specjalnymi potrzebami, termomodernizacja, wyposażenie w OZE) • doposażenie szkół i placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne, w tym do nauki języków obcych oraz pracowni komputerowych • zapewnienie infrastruktury i pomocy do nauczania wspomaganego • wzrost jakości nauczania, uruchamianie nowych rozwiązań edukacyjnych (m.in. klasy sportowe)

1.3. Zdrowa społeczność lokalna	1.3.1. Zapewnienie dobrej jakości opieki zdrowotnej i infrastruktury zdrowia	• rozwój nowoczesnych form opieki medycznej dla różnych grup wiekowych mieszkańców, m.in. telemedycyny i diagnostyki na odległość • programy wsparcia zdrowotnego dla osób starszych • zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych, lekarskich, pielęgniarских, opieki środowiskowej oraz usług farmaceutycznych, w szczególności na terenach wiejskich • wspieranie budowania lokalnych inicjatyw społecznych i wolontariatu na rzecz osób samotnych i potrzebujących pomocy, w szczególności na terenach wiejskich • modernizacja, remont i wyposażenie ośrodków POZ, ambulatoriów opieki specjalistycznej, wspieranie rozwoju aptek na terenach wiejskich • zapewnienie infrastruktury do rozwoju telemedycyny i e-usług w obszarze zdrowia
	1.3.2. Profilaktyka zdrowia	• zapobieganie chorobom cywilizacyjnym u dzieci, młodzieży i dorosłych, a także zachowaniom ryzykownym • realizacja programów profilaktyki zdrowia dostosowanych do potrzeb grup społecznych w różnym wieku, jak również zgodnie z mapą potrzeb zdrowotnych województwa i programami kierunkowymi • promowanie aktywnego stylu życia, akcje i kampanie społeczne w obszarze ochrony zdrowia • promowanie czytelnictwa, jako jednej z metod prewencji uzależnień • zapewnienie profilaktyki i opieki zdrowotnej bezdomnym, samotnym, osobom ze specjalnymi potrzebami

1.4. Poprawa warunków życia i dostępności usług publicznych	1.4.1. Podniesienie standardów zasobu mieszkaniowego	• remont i modernizacja komunalnego zasobu mieszkaniowego, adaptacja pustostanów na cele mieszkaniowe • wdrażanie różnych form mieszkalnictwa (np. TBS, SAN, SIM, kooperatywy mieszkaniowe) • planowanie rozwoju mieszkalnictwa uwzględniającego potrzeby społeczne, uwarunkowania przestrzenne, środowiskowe i gospodarcze, w tym dla osób ze specjalnymi potrzebami • tworzenie uwarunkowań do rozwoju mieszkalnictwa, w szczególności w zakresie planowania przestrzennego
	1.4.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych	• zapewnienie infrastruktury opieki nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach (m.in. budowa, remont, modernizacja obiektów) • różne formy opieki żłobkowej i przedszkolnej integrujące pokolenia (np. białe przedszkola, leśne przedszkola, oddziały integracyjne, kluby, opieka czasowa w miejscu zamieszkania) • podnoszenie jakości i różnorodności form edukacji przedszkolnej (np. zajęcia muzyczne, ruchowe, sensoryczne, poznawania świata) • zapewnienie dobrej jakości infrastruktury usług społecznych, w szczególności na terenach wiejskich
	1.4.3. Wzmocnienie samorządu i wspólnoty lokalnej	• nabywanie nowych kompetencji kadr samorządowych oraz zwiększanie sprawności funkcjonowania samorządu i jednostek gminnych • optymalizacja procesów zakupu towarów i usług oraz dostarczania usług publicznych • wizyty studyjne, inspirowanie dobrymi praktykami krajowymi i międzynarodowymi

		• rozwijanie kompetencji wspierających dialog i partycypację społeczną, rozwój społeczeństwa obywatelskiego (m.in. rad młodzieżowych, społecznych, partycypacyjnych form zarządzania) • współpraca z organizacjami pozarządowymi, KGW, LGD, LGR, grupami nieformalnymi i in. na rzecz rozwoju gminy • integracja i współpraca ze społecznościami innych gmin i powiatów • wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, rozwój wolontariatu, partycypacji społecznej, rozwijanie współpracy międzysektorowej • tworzenie i realizacja polityk sektorowych w danym obszarze tematycznym, a także na potrzeby różnych grup społecznych (np. młodzieży, seniorów)
1.5. Rozwój kultury, sportu i rekreacji	1.5.1. Atrakcyjna oferta kulturalna, rozrywkowa, sportowa i rekreacyjna	• poszerzenie oferty kulturalno-rozrywkowej oraz sportowej i rekreacyjnej, odpowiadającej na potrzeby różnych grup społecznych, również we współpracy międzysektorowej, • programy wspierające rozwój czytelnictwa • szkolenie animatorów kultury, sportu i rekreacji, nawiązanie współpracy z ludźmi z pasją • wspieranie aktywności lokalnych artystów, grup muzycznych, teatralnych, a także folkloru i rzemiosła artystycznego, inicjatyw społecznych • wsparcie dla klubów sportowych i rozwój programów promujących aktywność fizyczną wśród dzieci i młodzieży • rozwój gminnych instytucji kultury (m.in. Choszczeńskiego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej)

	1.5.2. Nowoczesna infrastruktura kultury, sportu i rekreacji	• rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej z uwzględnieniem dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami wraz z niezbędnym wyposażeniem (np. modernizacja Domu Kultury, kina, budowa amfiteatru, infrastruktury bibliotecznej) • doposażenie lokalnych zespołów muzycznych, grup artystycznych • rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, wyposażenie obiektów sportowych, zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej dla osób ze specjalnymi potrzebami (m.in. wielofunkcyjne boiska sportowe, ośrodki treningowy, place zabaw, budowa toru rowerowego, zjazdu saneczkowego, skateparku, infrastruktury sportów wodnych, plaż) • miejsca spotkań (m.in. świetlice wiejskie, wiaty i miejsca spotkań przy ognisku)
--	---	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Cele operacyjne, kierunki działań i rodzaje przedsięwzięć w ramach celu strategicznego nr 2

Cel strategiczny nr 2		
Rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy i turystyki jako filarów wzrostu gospodarczego		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Preferowane, przykładowe rodzaje przedsięwzięć
2.1. Nowoczesna przedsiębiorczość lokalna	2.1.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości lokalnej	• tworzenie obszarów do rozwoju przedsiębiorczości i usług na atrakcyjnych warunkach (m.in. strefy ekonomiczne, przemysłowe) • rozwój przedsiębiorczości wśród młodzieży – programy edukacyjne, warsztaty, mentoring dla przyszłych przedsiębiorców, tworzenie systemu wsparcia dla planowania kariery zawodowej i rozwoju przedsiębiorczości, poprzez dostęp do informacji o rynku pracy, szkoleń i innych możliwości rozwoju • zwiększenie zatrudnienia młodych na lokalnym rynku pracy • promowanie sukcesji firm rodzinnych • wsparcie dla rolników i rozwój biogospodarki – programy dla gospodarstw ekologicznych, rozwój przetwórstwa lokalnej żywności • tworzenie kompleksowej polityki wspierania przedsiębiorczości, ukierunkowanej na rozwój lokalnego biznesu, innowacyjność, lokalne zasoby i potencjały oraz wzmacnianie regionalnych potrzeb gospodarczych • aktywna współpraca samorządów z sektorem gospodarczym, w tym organizacja spotkań biznesowych, konsultacji z przedsiębiorcami, rolnikami i sektorem rybackim • rozwój partnerstw na rzecz gospodarki, współpraca z Lokalnymi Grupami Działania, Lokalnymi Grupami Rybackimi, zrzeszeniami przedsiębiorców, organizacjami pozarządowymi i in.

		• zwiększenie efektywności obsługi inwestorów, także na etapie poinwestycyjnym, poprzez uproszczenie procedur i wsparcie w realizacji projektów gospodarczych • promocja lokalnej przedsiębiorczości i produktów regionalnych, wspieranie lokalnych łańcuchów dostaw i lokalnej produkcji • rozwój ekonomii społecznej, promocja rolniczego handlu detalicznego, spółdzielczości, kooperatyw, inkubatorów gastronomicznych i in. • budowa i rozwój baz wiedzy i analiz gospodarczych, we współpracy ze środowiskiem naukowym oraz przedstawicielami biznesu, w celu optymalizacji działań rozwojowych • dostosowanie infrastruktury i przestrzeni do wymagań osób ze specjalnymi potrzebami • aktywna promocja gospodarcza regionu, ukierunkowana na przyciąganie inwestorów, rozwój lokalnego biznesu i zwiększanie konkurencyjności
2.1.2. Inwestycje na rzecz przedsiębiorczości		• tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, klubów biznesowych, wspieranie samorządów zawodowych • uzbrajanie terenów inwestycyjnych, oferta bazy lokalowej do prowadzenia działalności gospodarczej • wspieranie miejsc handlu bezpośredniego • pomoc w wymianie informacji między przedsiębiorcami, inwestorami i klientami • inwestycje w infrastrukturę szerokopasmowego Internetu
2.1.3. Kształcenie wspierające przedsiębiorczość		• edukacja w przedszkolach i szkołach, promująca postawy przedsiębiorcze • doradztwo i edukacja w prowadzeniu biznesu (np. doradztwo prawno-księgowe, ekonomia społeczna, grupy producenckie, klastry)

		• poprawa jakości obsługi przedsiębiorców, rozwój gospodarczy gminy, w tym e-usług przez samorząd lokalny • programy parasolowe wspierające rozwój przedsiębiorczości • edukacja społeczności lokalnej, m.in. w obszarze ekonomii, zrównoważonego rozwoju • informowanie o źródłach finansowania i programach wspierających rozwój przedsiębiorczości • współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu, zrzeszeniami pracodawców • rozwój kształcenia ustawicznego, różnorodnych form dokształcania i przekwalifikowania, wzmacnianie elastyczności pracowników na rynku pracy oraz ich zdolności do adaptacji do zmian
2.2. Dostępność pracowników na lokalnym rynku pracy	2.2.1. Zapewnienie kompetentnych pracowników dla lokalnych przedsiębiorstw	• programy wspierające mieszkalnictwo, edukację zawodową i rynek pracy, w szczególności dla osób młodych • szkolenia, kursy zawodowe, przekwalifikowanie zawodowe i adaptacja na lokalnym rynku pracy osób bezrobotnych, w wieku produkcyjnym, młodych, seniorów, migrantów, osób ze specjalnymi potrzebami i in. • zatrudnianie wspomagane osób zagrożonych marginalizacją społeczną (np. bezrobotnych, osoby ze specjalnymi potrzebami, osoby z niepełnosprawnościami) • promowanie ofert pracy dla specjalistów w branżach kreatywnych i regionalnych specjalizacjach
2.3. Rozwój turystyki	2.3.1.	• kompleksowa oferta turystyczna, budowanie marek turystycznych opartych o atrakcyjne produkty turystyczne, w tym lokalne produkty, zasoby, potencjały,

	Atrakcyjna oferta i infrastruktura turystyczna	infrastrukturę turystyczną, organizacja wydarzeń turystycznych i kulturalnych przyciągających osoby odwiedzające • tworzenie kompleksowych produktów turystycznych (m.in. szlak „Trzech Jezior” i inne szlaki turystyczne, rowerowe, wodne, zabytków, promocja atrakcji historycznych i kulturowych, ścieżki historyczne, edukacyjne), również we współpracy z innymi samorządami, sektorem biznesu i organizacji pozarządowych • edukacja społeczności lokalnej w zakresie obsługi ruchu turystycznego • rozwój lokalnej agroturystyki, gastronomii, bazy turystycznej, budowanie zaplecza do obsługi ruchu turystycznego • zagospodarowanie terenów nad jeziorami, m.in. plaża miejska, infrastruktura do uprawiania sportów wodnych, pole campingowe • współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami, artystami, rzemieślnikami i in., a także innymi gminami, instytucjami na rzecz wspierania ruchu turystycznego, rozwój produktów lokalnych • promocja turystyki na terenie gminy oraz pomiędzy samorządami • budowa i promocja sieci tras rowerowych wspierających ruch turystyczny
2.4. Zrównoważony transport publiczny	2.4.1. Sprawy system komunikacji zbiorowej	• rozwój elektromobilności wraz z infrastrukturą do ładowania, serwisu i obsługi (m.in. elektryczne samochody, rowery, hulajnogi) • optymalizacja sieci połączeń i integracja transportu zbiorowego publicznego i prywatnego, rozwój sieci połączeń, rozwój różnych, niekonwencjonalnych form transportu publicznego (m.in. transport na życzenie dla seniorów, osób ze specjalnymi potrzebami)

		• rozwój nowoczesnej, ekologicznej infrastruktury drogowej transportu publicznego (m.in. przystanki autobusowe, stojaki na rowery, oznaczenia, komunikacja z pasażerami, miejsca parkingowe i postojowe) • rozwój infrastruktury rowerowej służącej komunikacji mieszkańców (m.in. budowa i modernizacja ścieżek rowerowych, tworzenie wypożyczalni rowerów)
	2.4.2. Lepsza jakość dróg lokalnych	• remont, modernizacja, budowa dróg, łączników, ciągów pieszych w zależności od zdiagnozowanych potrzeb, w tym także poprawa połączeń do terenów inwestycyjnych • niwelowanie zagrożeń w ruchu drogowym, poprawa organizacji ruchu i infrastruktury drogowej sprzyjającej bezpieczeństwu i ograniczeniu emisji spalin • nowa infrastruktura drogowa, w tym parkingi samochodowe, miejsca postojowe dla samochodów i rowerów, wiaty, system oznaczeń)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Cele operacyjne, kierunki działań i rodzaje przedsięwzięć w ramach celu strategicznego nr 3

Cel szczegółowy nr 3		
Poprawa jakości środowiska naturalnego i ładu przestrzennego poprzez zrównoważony rozwój sprzyjający ochronie walorów przyrodniczych, ekologii i adaptacji do zmian klimatu		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Preferowane, przykładowe rodzaje przedsięwzięć
3.1. Transformacja energetyczna	3.1.1. Wzrost efektywności energetycznej	- poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej i budynków prywatnych, a także modernizację energetyczną pozostałych obiektów i infrastruktury technicznej - promowanie i wspieranie budownictwa ekologicznego - wymiana węglowych źródeł ciepła, promowanie i wspieranie rozwiązań przyjaznych dla środowiska
	3.1.2. Rozwój infrastruktury OZE	- wsparcie dla inwestycji w odnawialne źródła energii (m.in. geotermalnych, fotowoltaicznych, wiatrowych, biogazowni) oraz systemy magazynowania energii - tworzenie uwarunkowań do rozwoju różnych form OZE (m.in. poprzez kształtowanie prawa lokalnego, planowania przestrzennego, edukacji, informacji, promocji, wsparcia finansowego) - rozwój spółdzielczości energetycznej, klastrów, grup zakupowych i innych form współpracy wpływających na optymalizację zużycia energii elektrycznej, ciepłej oraz chłodu - modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej i technicznej pod względem ograniczenia zużycia energii elektrycznej (np. nowoczesne systemy oświetleniowe, zarządzanie poborem energii)

	3.1.3. Ograniczanie zjawiska ubóstwa energetycznego mieszkańców	• informowanie o systemach i rozwiązaniach obniżających zapotrzebowanie na energię, edukacja mieszkańców • realizacja programów wsparcia dla mieszkańców zagrożonych skutkami ubóstwa energetycznego
3.2. Rozwój gospodarki cyrkularnej	3.2.1. Efektywne gospodarowanie odpadami komunalnymi	• rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów, promocja gospodarki o obiegu zamkniętym, przetwarzanie odpadów u źródła, ograniczanie wielkości strumienia odpadów • budowa kompostowni, budowa instalacji termicznego przetwarzania odpadów komunalnych, budowa instalacji do przetwarzania bioodpadów (np. biogazownie) • wspieranie programów wymiany, napraw i regenerację używanych produktów ograniczających strumienie odpadów (m.in. angażowanie seniorów, spółdzielni socjalnych, organizacja akcji społecznych) • edukacja ekologiczna mieszkańców, m.in. wspólne akcje sprzątania, ochrony zasobów przyrodniczych, nasadzenia • likwidacja dzikich wysypisk śmieci, ognisk zanieczyszczeń
	3.2.2. Zwiększenie dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	• budowa, modernizacja, remont infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków w celu ograniczenia strat wody i poprawy jakości ścieków • aktywna ochrona ujęć i źródeł wody pitnej

3.3. Ochrona środowiska naturalnego	3.3.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	• zwiększenie retencjonowanie wody, tworzenie błękitnej i zielonej infrastruktury (m.in. mała retencja, ogrody wodne) • rozwój retencji naturalnej, budowa, modernizacja utrzymania elementów inżynierii wodnej (m.in. stopnie, zbiorników, jazów, progów, zastawek) • promocja ekologicznych rozwiązań gospodarowania wodą (np. wykorzystanie tzw. szarej wody) • monitoring i ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem i niewłaściwą lub nadmierną eksploatacją, poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych • edukacja ekologiczna i kampanie społeczne dotyczące oszczędnego gospodarowania wodą • zrównoważone korzystanie z wód w sektorze rybackim, rolnym, przemysł, turystyce i in., renaturyzacja cieków wodnych, • działania poprawiające stosunkiwodne na obszarach szczególnie narażonych na skutki suszy i powodzi
	3.3.2. Zachowanie bioróżnorodności ekosystemu	• ochrona bioróżnorodności, w tym utrzymanie obszarów proekologicznych oraz przywracanie tradycyjnych wzorców konsumpcji • tworzenie korytarzy ekologicznych, stref buforowych wokół jezior i rzek, ochrona obszarów wodnych • edukacja i promocja działań w sektorze rolnym i rybackim, które wspierają ochronę bioróżnorodności (m.in. rolnictwo ekologiczne, regeneratywne, agroleśnictwo, ochrona gleby, promowanie i realizacja zasad zrównoważonego rozwoju) • ochrona obszarów cennych przyrodniczo przed pożarami • edukacja społeczności m.in. ekologiczna, środowiskowa, w zakresie bezpieczeństwa pożarowego

		• budowanie i realizacja kompleksowych przedsięwzięć i strategii adaptacji do zmian klimatu
3.4. Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej	3.4.1. Utrzymanie i rozwój terenów zielonych	• rewitalizacja obszarów zieleni historycznej, regeneracja, odtwarzanie potencjału i zagospodarowanie terenów zielonych (m.in. parki kieszonkowe, parki w mieście – Miejska Górka, Park Moniuszki, skwery, zielen przydrożna) • programy współpracy społeczności lokalnej na rzecz utrzymania terenów zielonych, promowanie i wspieranie zazieleniania obszarów zabudowanych (m.in. akcje społeczne, edukacyjne, konkursy, festyny, targi) • zwiększenie poziomu zadrzewienia obszaru gminy, ochrona zadrzewień śródpolnych
	3.4.2. Efektywne planowanie przestrzenne	• kształtowanie ładu przestrzennego z uwzględnieniem potrzeb społecznych, środowiskowych, uwarunkowań historycznych i rozwoju gminy • poprawa jakości planowania i utrzymania przestrzeni publicznej • uwzględnienie potrzeb związanych z obronnością i zarządzaniem kryzysowym w planowaniu i rozwoju przestrzennym gminy • programy edukacyjne dla społeczności lokalnych m.in. poprawiające estetykę przestrzeni, utrzymanie porządku w miejscach publicznych • zwiększenie stopnia pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • rewitalizacja terenów zdegradowanych, dostosowanie ich do nowych funkcji społecznych i gospodarczych • ochrona terenów zielonych wokół jezior i rzek przed zabudową

	3.4.3. Zachowanie wartości kulturowych	• ochrona i utrzymanie historycznych układów urbanistycznych, w tym ruralistycznych, zachowanie walorów przestrzennych • renowacja, restauracja i konserwacja zabytków ruchomych i nieruchomych, w tym zabytków techniki • udostępnianie zabytkowych obiektów i przestrzeni dla mieszkańców i odwiedzających • zachowanie i promocja lokalnych tradycji i zjawisk kulturowych
--	---	--

Źródło: opracowanie własne

Kluczowe megatrendy, takie jak wzrost innowacyjności, automatyzacja, robotyzacja oraz rosnące znaczenie ekologii i czystej energii, determinują nowe podejście do przedsiębiorczości i rynku pracy.

Ogólnoświatowy wzrost znaczenia innowacyjności, działań na rzecz ochrony klimatu, wpływa na rozwój startupów technologicznych, innowacji społecznych oraz środowiskowych. Odpowiedzią na poziomie regionalnym jest określenie kierunków rozwoju poszczególnych obszarów województwa.

Specjalizacje, które w powiecie choszczeńskim wyróżniają się pod względem zauważalnego udziału w gospodarce powiatu, a także korzystnych wskaźników gospodarczych, związane są z:

- zaawansowanymi wyrobami metalowymi - rozwój sektora produkcji komponentów metalowych o wysokiej wartości dodanej
- opakowaniami przyjaznymi środowisku - w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na produkty zgodne z zasadami gospodarki obiegu zamkniętego.

Funkcje gminy, tradycje sięgające XIX wieku czy też uwarunkowania środowiskowe czynią obszar gminy i powiatu choszczeńskiego użytecznym do rozwoju nowoczesnego przetwórstwa rolno-spożywczego. Większa skala produkcji rolnej w innych powiatach w regionie może stanowić realną konkurencję, ale również szansę do nawiązania współpracy sektorowej lub też identyfikację nisz rynkowych i kształtowania przewag konkurencyjnych.

Z punktu widzenia zapewnienia długofalowego rozwoju gminy, stojąc także przed wyzwaniami demograficznymi związanymi z odpływem młodych ludzi czy też starzejącym się społeczeństwem, istotnym jest powiązanie kierunków rozwoju wskazanych w inteligentnych specjalizacjach województwa ze szkolnictwem zawodowym oraz kształtowaniem lokalnego rynku pracy. Zachowanie tej spójności jest szansą na utrwalenie rozwoju gospodarczego, kompleksowy rozwój regionu i łatwiejsze pozyskiwanie finansowania, specjalistów, przyciąganie inwestorów.

2.4. Kierunki działań wykraczające poza horyzont czasowy realizacji strategii

Współczesny świat kształtowany jest przez dynamiczne megatrendy - długoterminowe, globalne procesy, które wpływają na gospodarkę, społeczeństwo i środowisko naturalne. Można je podzielić na trzy główne, wzajemnie powiązane obszary: demograficzny, technologiczny i zasobów.

Megatrend demograficzny obejmuje zmiany struktury społeczeństwa, takie jak starzenie się populacji, spadek dzietności czy rosnące migracje. Powodem ruchów demograficznych są m.in. zmiany klimatyczne, wzrost populacji na świecie oraz urbanizacja coraz większych obszarów globu.

Podobnie jak w wielu innych miejscowościach w Polsce, gmina Choszczno doświadcza starzenia się społeczeństwa i odpływu młodych ludzi do większych miast, co skutkuje większym zapotrzebowaniem na usługi opiekuńcze, zdrowotne i rehabilitacyjne. Kluczowym wyzwaniem i jednocześnie szansą dla lokalnych przedsiębiorców i samorządu, jest rozwój tzw. *srebrnej gospodarki*, która koncentruje się na dostosowaniu usług, produktów i rynku pracy do potrzeb coraz liczniejszej grupy seniorów. Przekłada się to na uruchamianie domów opieki dziennej, programy aktywizujące seniorów oraz uruchamianie cyfrowych usług zdrowotnych (np. telemedycyny, teleopieki).

Nowoczesne szkolnictwo zawodowe i techniczne oraz tworzenie warunków do zatrudnienia w branżach przyszłości (jak np. IT, e-commerce, zielone technologie, turystyka ekologiczna) mogą stać się uwarunkowaniami przeciwdziałającymi odpływowi młodych ludzi.

Zmiany klimatyczne to jedno z najpoważniejszych wyzwań XXI wieku. Wzrost temperatur, ekstremalne zjawiska pogodowe oraz rosnąca liczba uchodźców klimatycznych wymuszają dostosowanie miast i gospodarek do nowych realiów. Coraz większy nacisk kładzie się na odnawialne źródła energii, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz rozwój zrównoważonych modeli konsumpcji i produkcji, takich jak lokalna żywność i zmniejszone spożycie mięsa.

Ekstremalne zjawiska pogodowe, rosnąca liczba dni upalnych oraz zmiany w dostępności zasobów wodnych wymuszają działania na rzecz adaptacji gminy do zmian klimatycznych. Odpowiedzią samorządu na te zjawiska jest m.in. zaplanowanie inwestycji w rozwój zielonej infrastruktury, retencję wód opadowych oraz odnawialne źródła energii (np. fotowoltaikę, biogazownię). Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców może zwiększyć popyt na lokalne,

ekologiczne produkty rolne, a także kształtować zrównoważony transport, w tym rozbudowę sieci połączeń i infrastrukturę rowerową.

Wzrost populacji i urbanizacja prowadzą do zwiększonej presji na zasoby naturalne i infrastrukturę miejską. Liczba ludności na świecie wzrosła z 5 miliardów w latach 80. XX wieku do 8 miliardów w 2023 roku, a do 2050 roku jeszcze bardziej się zwiększy. Starzenie się społeczeństw w krajach rozwiniętych oraz dynamiczny przyrost ludności w Afryce zmieniają strukturę rynku pracy i systemów emerytalnych. Jednocześnie postępująca urbanizacja sprawia, że coraz więcej ludzi migruje do miast, co rodzi wyzwania związane z transportem, mieszkaniami i dostępem do usług.

Megatrend technologiczny dotyczy rozwoju innowacyjnych technologii, które rewolucjonizują sposób funkcjonowania gospodarki i codziennego życia. Przemysł 4.0, Internet Rzeczy (IoT), rzeczywistość rozszerzona (AR), automatyzacja, robotyzacja czy sztuczna inteligencja stają się fundamentem nowoczesnych przedsiębiorstw, administracji i edukacji, wpływając na efektywność i globalną konkurencyjność. Zmieniają się również podejście do kariery i model zatrudnienia – coraz więcej osób zmienia pracę częściej niż kiedyś, a AI rewolucjonizuje sposób myślenia o przyszłości zawodowej.

Wymienione już trendy - automatyzacja i cyfryzacja - wpływają na sposób funkcjonowania przedsiębiorstw i administracji. Odpowiedzią samorządu jest zaplanowanie rozwoju e-usług, inteligentne zarządzanie przestrzenią miejską, dostosowane również do wymagań osób ze specjalnymi potrzebami, np. nowoczesne oświetlenie LED, systemy monitorowania jakości powietrza czy inteligentne parkingi, zarządzanie współdzieleniem dóbr.

Dla lokalnych firm kluczowe stanie się wdrażanie innowacji. Stąd też konieczne jest wspieranie przedsiębiorstw w zakresie cyfryzacji, automatyzacji, robotyzacji oraz nowych modeli biznesowych, np. poprzez inkubator przedsiębiorczości, szkolenia oraz doradztwo w zakresie funduszy unijnych, nowoczesne techniki marketingu i sprzedaży.

Megatrend zasobów odnosi się do wyzwań związanych z dostępem do surowców, kapitału ludzkiego oraz z ochroną środowiska. Rosnąca urbanizacja, zmiany klimatyczne i konieczność zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi kształtują rynki pracy, strategie inwestycyjne oraz podejście do ekologii. Rynek talentów i umiejętności cyfrowych staje się jednym z kluczowych elementów sukcesu nowoczesnych gospodarek. Globalne przesunięcia gospodarcze wskazują na malejącą dominację krajów G7 na rzecz rosnącego znaczenia gospodarek E7, w tym Chin, Indii i Brazylii. Chiny stały się światowym liderem produkcji i inwestycji zagranicznych, co ma wpływ na układ sił politycznych i gospodarczych na świecie.

Zmiany w globalnej gospodarce powodują, że coraz większą rolę odgrywa lokalna produkcja, krótkie łańcuchy dostaw oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Choszczno może wykorzystać ten trend jako impuls rozwojowy wspierając:

- lokalne rolnictwo i nowoczesne przetwórstwo żywności, np. poprzez promocję regionalnych produktów, rozwój targów i sprzedaży bezpośredniej,
- branżę turystyczną i ekoturystykę, zwłaszcza dzięki atutom przyrodniczym i historycznym regionu,
- strefę ekonomiczną dla inwestorów, zachęcając firmy do lokowania działalności w gminie poprzez ulgi podatkowe i wsparcie administracyjne w obsłudze procesu inwestycyjnego.

Trendy urbanizacyjne mogą wpłynąć na rozwój gminy jako atrakcyjnej lokalizacji dla osób szukających spokojniejszego miejsca do życia z dobrą infrastrukturą i dostępem do przyrody. W odpowiedzi na te oczekiwania samorząd powinien tworzyć uwarunkowania w zakresie planowania przestrzennego i kierunków rozwoju odpowiadające do zmieniających się potrzeb mieszkańców, np. rozwój nowoczesnego mieszkalnictwa z ekologicznymi rozwiązaniami, inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, czasu wolnego i zielone przestrzenie miasta, zrównoważony transport wewnętrzny oraz z większymi ośrodkami miejskimi. W połączeniu ze wzrostem jakości usług publicznych i rozwojem rynku pracy, gmina zwiększy swoją atrakcyjność jako miejsce do zamieszkania.

Wszystkie te megatrendy są ze sobą powiązane, kształtując przyszłość gospodarki, społeczeństwa i środowiska. Uświadomienie tych zmian oraz ich transpozycja na poziom lokalny pozwala na skuteczniejsze planowanie rozwoju oraz adaptację i dostosowanie strategii lokalnych do zmieniających się warunków. Globalne megatrendy mogą zatem znacząco wpłynąć na przyszłość gminy Choszczno, kształtując jej rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenno-środowiskowy.¹⁴

¹⁴ na podstawie: [Global megatrends - Statistics & Facts | Statista](#) oraz Dziemianowicz W., Jurkiewicz I. (red.), 2023, Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy światowe, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków

2.5. Wskaźniki rezultatów

Tabela 16. Rezultaty strategiczne poszczególnych celów i ich wskaźniki

Wskaźnik rezultatu	Wartość bazowa (rok 2025)	Wartość docelowa (rok 2034)
Cel strategiczny nr 1 Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych oraz wzmocnienie więzi lokalnych		
Liczba aktywnych organizacji pozarządowych działających na obszarze gminy	17	22
Wdrożone usprawnienia zwiększające dostępność usług publicznych dla mieszkańców	3	4
Liczba mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej, korzystających z programów pomocy społecznej	1 933	1 740
Cel strategiczny nr 2 Rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy i turystyki jako filarów wzrostu gospodarczego		
Liczba nowo zarejestrowanych firm na obszarze gminy	65	87
Liczba wdrożonych projektów wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacji	0	2
Liczba turystów odwiedzających gminę rocznie	500	1 000
Liczba partnerstw biznesowych i inicjatyw wspierających lokalną gospodarkę	1	3
Cel strategiczny nr 3 Poprawa jakości środowiska naturalnego i ładu przestrzennego poprzez zrównoważony rozwój sprzyjający ochronie walorów przyrodniczych, ekologii i adaptacji do zmian klimatu		
Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe	472	352
Masa azbestu do utylizacji [w kg]	127 293	117 000
Długość nowych ścieżek rowerowych [w km]	10,32	16,92

Źródło: opracowanie własne

3. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru gminy Choszczno

3.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy Choszczno

3.1.1. Położenie obszaru gminy Choszczno w regionie/kraju struktura sieci osadniczej

Gmina miejsko-wiejska Choszczno położona jest w południowej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie choszczeńskim. Siedziba gminy – miasto Choszczno, jest położone w odległości 75 km od Szczecina (ryc. nr 13). Powierzchnia gminy wynosi 246,31 km², (z czego miasto stanowi 9,58 km²).

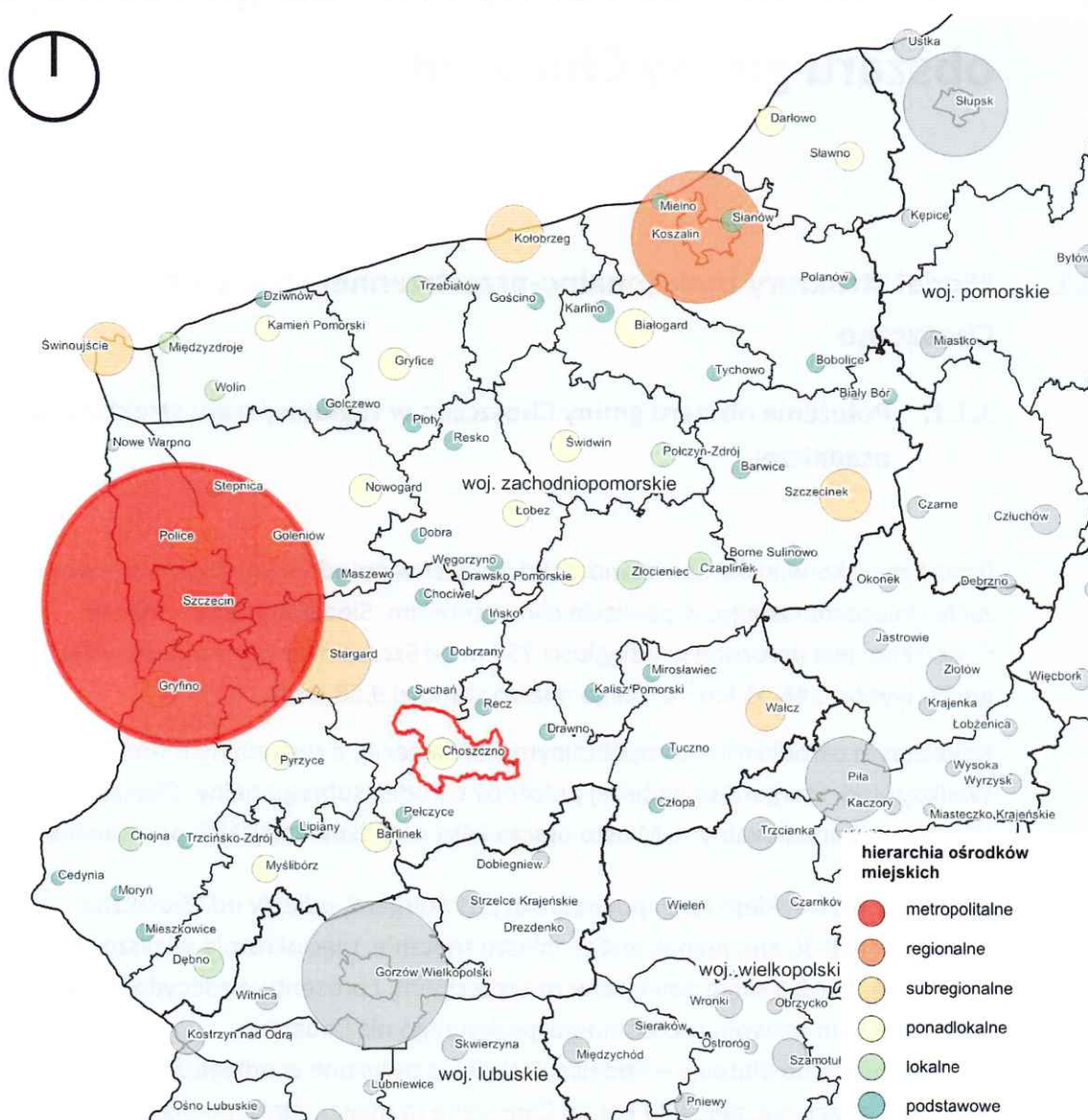
Najbliższym ośrodkiem metropolitalnym jest Szczecin, a regionalnym Gorzów Wielkopolski. Stargard to najbliższy położony ośrodek subregionalny. Choszczno jest ośrodkiem ponadlokalnym. Miasto otacza kilka ośrodków miejskich podstawowych.

Najbliższym ośrodkiem rangi powiatowej jest Stargard, odległy od Choszczna o nieco ponad 30 km, jednak jest to miasto znacznie, pięciokrotnie większe od Choszczna, bardzo silnie powiązane ze Szczecinem, i prezentuje zdecydowanie wyższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego niż Choszczno.

Kolejne miasta powiatowe – Strzelce Krajeńskie położone w odległości 33 km i Pyrzyce, leżące niespełna 44 km od Choszczna to miasta funkcjonujące w odmiennych kontekstach terytorialnych. Pierwsze położone jest w woj. lubuskim, stosunkowo blisko Gorzowa Wlkp. (26 km) i wykazuje ciążenia na osi biegnącej drogi krajowej nr 22 od Kostrzyna nad Odrą przez Gorzów, Wałcz w kierunku Gdańska. Natomiast Pyrzyce położone są, podobnie jak Stargard, o wiele bliżej Szczecina, dysponując dużo lepszym skomunikowaniem drogowym, natomiast pozbawione obecnie transportu kolejowego. Leżący 28 km od Choszczna Barlinek nie jest z kolei ośrodkiem powiatowym, jest natomiast silnym ośrodkiem gospodarczym.

Gmina Choszczno od południa sąsiaduje z gminami Pełczyce, Krzęcin, Bierzwnik, od wschodu z gminą Drawno, od północy z gminą Recz – wszystkie te jednostki należą do powiatu choszczeńskiego. Od północy również gmina graniczy z gminą Suchań, a od zachodu z gminą Dolice – należącymi do powiatu stargardzkiego.

Ryc. 15 Struktura miast w otoczeniu gminy Choszczno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, oraz PZPWZ

Administracyjnie miasto Choszczno dzieli się na 4 osiedla – jednostki pomocnicze (nr 1 „Stare Miasto”, nr 2 „Jagiełły”, nr 3 „700-lecia”, nr 4 „Południowe”)¹⁵, a obszar wiejski to 21 sołectw, stanowiących również jednostki pomocnicze samorządu gminy: Gleźno, Kołki, Koplin, Korytowo, Krzowiec, Oraczewice, Piasecznik, Radaczewo, Raduń, Rzecko, Sławęcín, Smoleń, Stary Klukom, Stawin, Stradzewo, Sulino, Suliszewo, Wardyń, Witoszyn Zamęcín i Zwierzyn. W skład wymienionych sołectw wchodzi łącznie 37 miejscowości – wsi i osad.

¹⁵ Osiedla w mieście zostały zniesione uchwałami Rady Miejskiej z dn. 19.12.2024 r., uchwały nie weszły jeszcze w życie.

3.1.2. Środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy

Gmina Choszczno to obszar o wyjątkowych walorach przyrodniczych i kulturowych. Bogactwo przyrody idzie w parze z różnorodnością zabytków architektonicznych, takich jak pałace, dworki i budowle sakralne.

3.1.2.1. Środowisko przyrodnicze

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski J. Kondrackiego, gmina Choszczno położona jest w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, w którego skład wchodzi makroregion Pojezierze Zachodniopomorskie. W ramach tego makroregionu, niewielka, zachodnia część gminy znajduje się na terenie mezoregionu Równiny Pyrzycko-Stargardzkiej, a pozostała na Pojezierzu Choszczeńskim.

Pojezierze Choszczeńskie wiąże się z łukiem moren czołowych, uformowanych przez wysunięty na południe odrzański lob lodowcowy. Wały morenowe zmieniają na tym obszarze kierunek z równoleżnikowego na południkowy. Wysokości wzgórz morenowych dochodzą do 100-120 m n.p.m. Prostopadle do łuku moren (z północnego zachodu na południowy wschód) przebiegają dość długie rynny glacialne: rynna Małej Iny – najdłuższa na tym pojezierzu – oraz rynna jezior choszczeńskich. W stosunku do otaczających wysoczyzn rynny glacialne są zwykle wcięte na głębokość nawet do ok. 30-40 m.

Rzeźba terenu gminy Choszczno jest dość zróżnicowana. W północno-zachodniej części znajduje się właściwy dla moreny czołowej krajobraz pagórkowaty, bardzo urozmaicony, obniżający się ku dolinie strefy jeziornej, natomiast w części wschodniej krajobraz równinny związany z utworami sandrowymi. Różnice wysokości w obrębie gminy dochodzą do 73,0 m, gdyż najwyższy punkt terenu opracowania położony jest na wysokości ok. 101 m n.p.m. w okolicach Suliszewa i Kołek, a najniższy na wysokości ok. 28 m n.p.m. w pobliżu Piasecznika.

W krajobrazie dominuje krajobraz rolniczy – użytki rolne zajmują 71,6% powierzchni gminy, następnie lasy, zajmujące 16,1% powierzchni gminy, a krajobraz zurbanizowany zajmuje zaledwie 5,0%.

W podłożu terenu gminy znajdują się głównie utwory czwartorzędowe zlodowacenia bałtyckiego. Są to przede wszystkim gliny zwałowe i gliniaste piaski lodowcowe wysoczyzn morenowych, torfy i muły w dnach dolin i na obszarach równin biogenicznych (wokół biegu rzek: Iny, Małej Iny, Stobnicy), piaski ze żwirami równin i stożków sandrowych oraz wysoczyzn kemowych (na wschodnim krańcu gminy w rejonie wsi Kołki, Krzowiec, Suliszewo). Udokumentowane złoża kopalin na

tym terenie to zasoby kruszywa naturalnego (eksploatowane w złożu „Stary Klukom I”¹⁶) oraz kredy jeziornej.

Gmina Choszczno położona jest w dorzeczu Odry, w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, w obrębie zlewni rzeki Iny. Gmina charakteryzuje się stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią wód powierzchniowych. Sieć rzeczną w gminie Choszczno tworzą rzeki: Ina, Mała Ina, Stobnica i Wardynka.

Na obszarze gminy Choszczno znajduje się 25 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, które zajmują łącznie powierzchnię ok. 515 ha. Największe z nich to:

- Jezioro Raduń – o powierzchni ok. 107 ha i maksymalnej głębokości 11,4 m (średnia głębokości 4m),
- Jezioro Klukom o powierzchni ok. 85 ha,
- Jezioro Korytowo Duże o powierzchni ok. 66,4 ha.

Bogactwem terenu gminy z punktu widzenia bioróżnorodności i zasobów wodnych są rozległe tereny podmokłe, w tym trzcinowiska (zajmujące np. około 100 ha obszar wokół zarastającego jez. Stawin).

Część obszaru gminy, głównie na wschodzie i północy, stanowią obszary szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wysokie).

3.1.2.2. Krajobraz kulturowy

Osadnictwo na terenach gminy Choszczno sięga czasów epoki kamiennej, a najstarsze miejscowości, takie jak Korytowo, mają swoje początki w grodach słowiańskich z IX wieku. Miasto Choszczno powstało w 2. połowie XIII wieku i otrzymało prawa miejskie około 1284-1286 roku. Od tamtego czasu wywodzi się herb miasta, a nazwa „Arnswalde” była zmienioną formą niemieckiego „Adlerswald(e)”, czyli Orli Las.

Choszczno otoczone było murami obronnymi o długości około 1600 metrów, a centralnie położony plac rynkowy z kościołem farnym (obecnie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny) stanowił widoczny z daleka symbol miasta. Wewnątrz murów znajdowały się bramy miejskie: Kamienna, Wysoka i Młyńska. Do II połowy XIX wieku bramy rozebrano, zachowując basztę przedbramia Bramy Kamiennej, tzw. „Barbakan”. Zasypane fosy przeznaczono pod parki miejskie, w tym park Stanisława Moniuszki. Mury miejskie przetrwały w różnym stanie zachowania, a ich fragmenty można zobaczyć do dziś.

¹⁶ Koncesja nr 10-16/3/222 z dnia 12.08.2013 r. ważna do 31.12.2038 r.

W gminie Choszczno znajdują się cenne ruralistyczne układy przestrzenne, takie jak Korytowo, Kołki, Piasecznik, Raduń, Rzecko, Suliszewo, Zamęcie, Radaczewo, Sławęcin, Stradzewo oraz Wardyń. Wyróżniają się one obecnością pałaców, dworów i założeń podworskich, które charakteryzują się zabudową szachulcową z początków XIX wieku lub ceglaną z 2. połowy XIX wieku. Charakterystyczne elementy krajobrazu kulturowego to sylwety kościołów, obiektów sakralnych oraz założenia rezydencjonalno-dworskie, które wyróżniają się architekturą neogotycką i nawiązującą do „gotyku ceglanego” - wizytówki Pomorza i północnej Polski. Ważnymi elementami krajobrazu są również dominanty techniczne, takie jak wieża ciśnień z 1903 roku oraz kolejowa wieża ciśnień w Choszcznie.

Na terenie gminy Choszczno znajduje się szereg cennych zabytków, świadczących o bogatej historii tego obszaru.

Tabela 17 Obiekty na terenie gminy Choszczno ujęte w rejestrze zabytków nieruchomych

NAZWA	CHRONOLOGIA	MIJSCOWOŚĆ
zespół szpitalny	1904 - 1905	Choszczno
Urząd Skarbowy, ob. szpital	1935 r.	Choszczno
willa, ob. oddział rehabilitacji	1910 r.	Choszczno
pralnia	1904 - 1905	Choszczno
szpital	1904 - 1905	Choszczno
d. oddział dla zakaźnie chorych, ob. przychodnia	1912 r.	Choszczno
willa, ob. pogotowie ratunkowe	1920 - 1930	Choszczno
teren starego miasta	XIII w.	Choszczno
kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	przełom XIV/XV w.	Choszczno
barbakan bramy Kamiennej	XIV - XV	Choszczno
mury miejskie	XIV - XV	Choszczno
kościół filialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej	przełom XV/XVI w.	Chełpa
d. cmentarz przykościelny z zielenią		Chełpa
ogrodzenie z bramą	2. poł. XIX w.	Chełpa
aleja	data nieznana	Gleżno
park pałacowy	poł. XVIII w.	Gleżno
założenie parkowo-pałacowe	XVIII w.	Korytowo

pałac	XVIII w.	Korytowo
park przypałacowy z dziedzińcem gospodarczym	XVI w.	Korytowo
kościół filialny pw. św. Stanisława Kostki	poł. XVI w.	Korytowo
kościół filialny pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus	1870 r.	Kołki
otoczenie		Kołki
kościół parafialny pw. św. Andrzeja Boboli	XV w.	Piasecznik
d. cmentarz przykościelny	data nieznana	Piasecznik
ruina kościoła	XIV w.	Radaczewo
park pałacowy	poł. XIX w.	Radaczewo
cmentarz ewangelicki	data nieznana	Radaczewo
kościół filialny pw. Matki Boskiej Szkaplerznej	XIV w.	Raduń
cmentarz przykościelny	XIV w.	Raduń
mur kamienny z bramą	XIV w.	Raduń
kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. św. Antoniego Padewskiego	1861 - 1862	Rzecko
otoczenie		Rzecko
pomnik ofiar I wojny światowej	data nieznana	Rzecko
kościół filialny pw. Wniebowstąpienia Pańskiego	przełom XV/XVI w.	Stary Klukom
d. cmentarz przykościelny ze starodrzewem	przełom XV/XVI w.	Stary Klukom
park dworski	1. poł. XIX w.	Stary Klukom
zespół dworsko-parkowy	2. poł. XIX w.	Stradzewo
stajnia	3. ćw. XIX w.	Stradzewo
pałac	poł. XIX w.	Stradzewo
park z alejami dojazdowymi	2. poł. XIX w.	Stradzewo
gołębnik	3. ćw. XIX w.	Stradzewo
kościół ewangelicki, ob. katolicki pw. Matki Boskiej Częstochowskiej	1876 r.	Stradzewo
cmentarz przykościelny	data nieznana	Stradzewo
kościół filialny pw. Świętej Trójcy	przełom XV/XVI w.	Suliszewo
kościół filialny pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej	1520 r.	Sławęcín
zespół dworsko-parkowy	XVIII w.	Wardyń

dwór	XVIII w.	Wardyń
park podworski	przełom XVIII/XIX w.	Wardyń
kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny	poł. XIX w.	Zamęcin
pomnik ofiar I wojny światowej	data nieznana	Zamęcin
mur cmentarny	poł. XIX w.	Zamęcin
przykościelny cmentarz ewangelicki	poł. XIX w.	Zamęcin

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Poza zabytkami ujętymi w rejestrze zabytków, gmina Choszczno posiada szereg zabytków ujętych w ewidencji, które odzwierciedlają jej bogatą historię. Najczęściej spotykane zabytki to domy mieszkalne, które pochodzą głównie z XVIII i XIX wieku. Wiele z nich to kamienice oraz chałupy. Kolejną grupą zabytków są budynki użyteczności publicznej, takie jak szpitale, remizy strażackie, przychodnie oraz wieże ciśnień, które powstały głównie na przełomie XIX i XX wieku.

W gminie znajdują się również liczne kościoły, z których najstarsze pochodzą z przełomu XIII i XIV wieku. Cmentarze, zarówno komunalne, jak i ewangelickie, są także częstym elementem krajobrazu, a ich powstanie datuje się głównie na XIX wiek. Warto również wspomnieć o zespołach dworsko-folwarcznych oraz parkach, które są charakterystyczne dla tego regionu i pochodzą z XIX i początku XX wieku.

Gmina Choszczno jest również bogata w stanowiska archeologiczne ujęte zarówno w rejestrze jak i ewidencji zabytków, które świadczą o jej długiej historii

Tabela 18: Obiekty na terenie gminy Choszczno ujęte w rejestrze zabytków archeologicznych

NAZWA	CHRONOLOGIA	FUNKCJA
Korytowo, st. 3	średniowiecze	grodzisko
Piasecznik, st. 7	niemożliwa do uzyskania	cmentarzysko
Raduń, st. 1	średniowiecze	grodzisko
Sulino (Sławęcín), st. 1	średniowiecze	grodzisko
Sławęcín, st. 1	średniowiecze	grodzisko

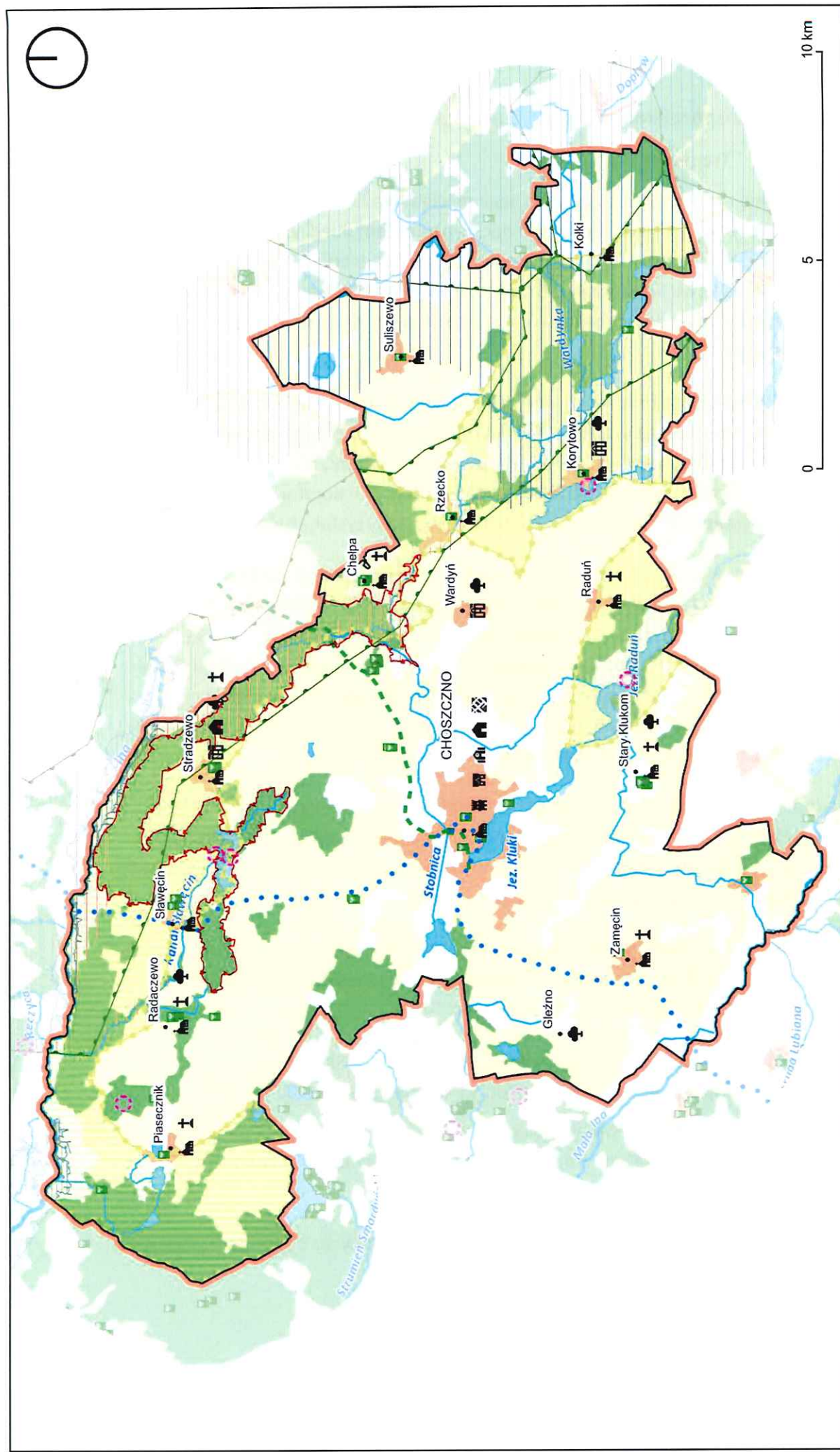
Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa

W gminie Choszczno znajduje się wiele zabytków archeologicznych, które obejmują różne okresy historyczne. Najczęściej spotykane są ślady osadnicze, pochodzące głównie z epoki kamienia, brązu i średniowiecza. Wśród nich znajdują się zarówno osady, jak i punkty osadnicze oraz cmentarzyska.

Zabytki z epoki kamienia to głównie ślady osadnicze i inne znaleziska, natomiast z epoki brązu dominują osady i cmentarzyska. W średniowieczu na terenie gminy powstawały osady, punkty osadnicze oraz grodziska. W nowożytności również pojawiają się ślady osadnicze.

Ryc. 16. MSF-P, uwarunkowania: środowiskowo-przyrodnicze i krajobraz kulturowy (na następnej stronie)

Źródło: opracowanie własne

Legenda

granica gminy
Choszczno

zagospodarowanie

zabudowa
lasy
rzeki
zbiorniki wodne

dziedzictwo przyrodnicze

korytarze ekologiczne
Natura 2000 PLB
Natura 2000 PLH
Obszary Chronionego Krajobrazu
Pomniki Przyrody

dziedzictwo kulturowe

budynek gospodarczy
budynek mieszkalny
budynek użyteczności pub.
cmentarz
kościół

układ urbanistyczny

zabytek techniki
zabytkowa zielen
zabytki archeologiczne

szlaki turystyczne

szlak pieszy Recz Choszczno
szlak rowerowy Trasa Pojezierzy Zachodnich
obszar zagrożenia powodziowego
obszar szczytowego zadrzewienia

3.1.3. Transport i komunikacja, Infrastruktura techniczna i OZE

3.1.3.1. Transport i komunikacja

Przez gminę i miasto Choszczno przebiega magistralna linia kolejowa nr 351 relacji Poznań Główny – Szczecin Główny, będąca fragmentem międzynarodowej magistrali E 59 ciągnącej się ze Skandynawii na południe Europy. Jest to podstawowa linia łącząca stolicę województwa zachodniopomorskiego z większością kraju. Linia prowadzi wszystkie rodzaje ruchu osobowego i towarowego.

Linia E-59 jest objęta Umową europejską o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) oraz Europejską umową o głównych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących (AGTC), a także stanowi element Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) – Korytarza Bałtyk-Adriatyk. Linia jest dostępna przez dworzec w Choszcznie oraz przystanek w Starym Klukomiu.

Po wieloletnich zaniedbaniach, gmina przejęła budynek dworca od PKP Nieruchomości w zamian za zaległości podatkowe w 2010 r. Modernizacja dworca trwała w latach 2019-2020. Po dokonaniu całkowitego odnowienia budynku dworca, oprócz poczekalni, kasy i bufetu, ulokowano tam Centrum Obsługi Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a w podziemiach mieścić się ma miejskie archiwum. Z uwagi na mały popyt podróżnych, kasa biletowa i bufet obecnie nie działają.

Jednocześnie PKP PLK S.A. prowadziły modernizację linii kolejowej wraz ze stacją w latach 2021-2024. Mankamentem modernizacji jest niewykonanie wind na perony podczas gdy urządzenia takie zainstalowano w miastach podobnej wielkości i o podobnych potokach pasażerskich (jak Wronki).

Obecnie na trasie kursuje 20 połączeń w kierunku Szczecina i 15 w kierunku Krzyża. W tej liczbie jest 9 par pociągów PKP Intercity, pozostałe stanowią połączenia regionalne (POLREGIO). Czasy jazdy wynoszą:

- do Szczecina od 47 min. (IC) do 1 h 7 min. (POLREGIO),
- do Poznania od 1 h 10 min (IC) do 1 h 45 min (POLREGIO).

Pociągi PKP Intercity zapewniają połączenia bezpośrednie z wszystkimi największymi miastami Polski z wyjątkiem Trójmiasta i Bydgoszczy, a także z Zakopanem, Przemyślem, Suwałkami czy Hrubieszowem.

Część pociągów POLREGIO kursuje w relacjach wydłużonych: 3 pary do Świnoujścia i 7 do Poznania.

Na drogach w gminie dominuje ruch samochodów indywidualnych. Zgodnie z przeprowadzonym w latach 2020-2021 [Generalnym Pomiarom Ruchu](#) (GPR 2020/21) natężenie ruchu pojazdów silnikowych na drogach przebiegających przez teren gminy Choszczno wynosi:

- DW 122 odc. Dolice – Piasecznik - 2 241 poj./dobę,
- DW 151 odc. Recz – Choszczno - 2 459 poj./dobę,
- DW 151 odc. Choszczno (przejście: ul. Stargardzka – gr. miasta) - 8 316 poj./dobę,
- DW 151 odc. Choszczno – Pełczyce - 2 308 poj./dobę,
- DW 160 odc. Suchań – Piasecznik - 3 077 poj./dobę,
- DW 160 odc. Piasecznik – Choszczno - 4 305 poj./dobę,
- DW 160 odc. Choszczno (przejście: ul. Woj. Polskiego – ul. Drawieńska) - 11 392 poj./dobę,
- DW 160 odc. Choszczno – Klasztorne - 1 907 poj./dobę,
- DW 175 odc. Kiełpino – Choszczno - 3 444 poj./dobę.

Porównanie wyników GPR 2015 i GPR 2020/2021 wskazało na średni wzrost ruchu na poszczególnych odcinkach dróg w gminie o 23%.

Dworzec Autobusowy PKS w Choszcznie został zlikwidowany, obecnie funkcjonuje w formie 1 stanowiska przystankowego. Komunikacja międzygminna realizowana jest także poprzez PKS oraz prywatnych przewoźników. Realizując zapisy „Programu ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024” utworzono 5 tras komunikacji zbiorowej, łączących miasto Choszczno z innymi gminami powiatu choszczeńskiego, na których organizatorem transportu międzygminnego jest Starosta Choszczeński:

- Drawno – Choszczno,
- Pełczyce – Choszczno,
- Bierzwnik – Choszczno,
- Recz – Choszczno,
- Krzęcin – Choszczno.

Na poczet tych przewozów Starosta otrzymał w 2023 r. 552 600,00 zł dofinansowania rządowego w ramach funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Ruch autobusowy w gminie Choszczno jest sporadyczny, a połączenia nie tworzą spójnej sieci. W publicznie dostępnym rozkładzie jazdy znajdują się cztery połączenia PKS w kierunku Myśliborza przez Krzęcin, Pełczyce i Barlinek oraz tradycyjnie kursujące od lat połączenie pospieszne Zielona Góra – Kołobrzeg. Poza tym kursy autobusowe wykonują prywatne firmy, takie jak MiniBus Komunikacja Barlinecka, oferująca cztery kursy do Barlinka, również przez Krzęcin i Pełczyce, oraz

Jacek Drawno, obsługujący połączenia między Choszczem a miejscowościami we wschodniej części gminy, a Drawnem. Dodatkowo, firma Gepard-Bus z Pełczyc obsługuje połączenia do Korytowa, co uzupełnia ofertę komunikacyjną w regionie.

Autobusy kursują w dni robocze od poniedziałku do piątku, przeważnie z wyłączeniem ferii letnich i zimowych, z wyjątkiem kursu pospiesznego, który nie kursuje tylko w wybrane dni świąteczne.

Przewozy nie są w żaden sposób skoordynowane, brakuje informacji przystankowej i w Internecie. Głównymi korzystającymi są osoby ze zniżkami na przejazd, głównie uczniowie dojeżdżających do szkół.

W gminie Choszczno jest niecałe 10 km dróg dla rowerów (wg GUS BDL – dane za 2023 r.), co w przeliczeniu daje 4,02 km na 100 km². Drogi rowerowe wybudowano na odcinku od pd. – zach. granicy gminy na Małej Inie w śladzie zlikwidowanej linii kolejowej nr 410 do Choszczna, dalej przejście przez Choszczno w przygotowaniu. Istnieją też ścieżki rowerowe wzdłuż przebudowanych ulic Drawieńskiej i Wł. Jagiełły w Choszcznie oraz z Choszczna do Pakości. Dla rowerzystów dostępna jest 6-kilometrowa promenada okalająca Jezioro Klukom w Choszcznie.

3.1.3.2. Infrastruktura techniczna i OZE

Zaopatrzenie w wodę na terenie Gminy Choszczno odbywa się z miejskiego ujęcia wody oraz ujęć wiejskich (Radaczewo, Suliszewo, Gleźno, Raduń, Golcza, Wardyń, Piasecznik, Zwierzyn, Wysokie, Korytowo, Zamęcin, Stary Klukom). Woda pochodząca z ujęć głębinowych na terenie gminy Choszczno jest ujmowana i uzdatniania w 13 stacjach uzdatniania. Sieć wodociągowa osiąga długość 141,8 km.

Ukończono przebudowę i rozbudowę ujęcia wody i Stacji Uzdatniania w Choszcznie, w której docelowo maksymalna wydajność wynosi $Q_{d\dot{s}r} = 2\,807\text{ m}^3/\text{d}$.

Z sieci wodociągowej korzysta około 99% mieszkańców gminy. Siecią zarządza Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. W przyszłości przewiduje się zaopatrzenie w wodę terenu gminy z 4 zbiorczych Stacji Uzdatniania Wody ze zbiornikami retencyjnymi wody oraz 2 indywidualnych Stacji Uzdatniania Wody – w m. Golcza i Wysokie.

Miasto i większość miejscowości w gminie Choszczno (łącznie 27) jest skanalizowana. Według stanu na dzień 31.12.2024 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosiła 113,2 km. Ścieki odprowadzane są za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do zmodernizowanej w 2020 r. Miejskiej Oczyszczalni Ścieków Komunalnych w Choszcznie, gdzie dokonywane jest ich oczyszczanie. Rozbudowa oczyszczalni wraz z rozbudową systemu wodociągowo-kanalizacyjnego była najdroższą inwestycją ostatnich dekad w gminie.

Oczyszczalnia oparta jest na technologii osadu czynnego z denitryfikacją naprzemienną realizowaną w dwóch działających równolegle komorach osadu czynnego.

System kanalizacyjny wraz z przepompowniami ścieków powstawał w przeciągu 25 lat w trzech etapach. W latach 90. do kanalizacji zostały podłączone miejscowości Korytowo, Wardyń, Raduń i Smoleń. W drugim etapie skanalizowano Pakość, Bonin, Sulino, Sławęcin, Stradzewo, Radaczewo, Piasecznik, Gleźno, Koplin, Stawin, Zamećcin, Zwierzyn, Nowe Żeńsko i Stary Klukom. Natomiast w ostatnim, trzecim etapie zostały skanalizowane: Chełpa, Rzecko, Rzeczek, Suliszewo, Krzowiec oraz Kołki.

W systemie kanalizacyjnym działają obecnie 62 przepompownie lokalne oraz jedna przepompownia główna na terenie Miasta Choszczno.

Mieszkańcy terenu gminy Choszczno, na których sieć nie została wybudowana, gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych (szambach), albo korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków. Nieczystości gromadzone w zbiornikach bezodpływowych są następnie odbierane wozami asenizacyjnymi i dowożone do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Zgromadzony odpad w przydomowych oczyszczalniach ścieków raz lub dwa razy w roku odbierany jest wozami asenizacyjnymi i dowożony do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Sporadycznie zdarzają się budynki nieposiadające żadnych urządzeń do gromadzenia ścieków. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych są odbierane przez koncesjonowane firmy dysponujące samochodami asenizacyjnymi i przewożone do oczyszczalni ścieków w Choszcznie. Według posiadanych danych na terenie gminy Choszczno znajduje się 302 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz 233 nieruchomości z przydomową oczyszczalnią ścieków.

W 2024 r. wyprodukowano w gminie łącznie 660 580,00 m³ ścieków komunalnych.

Miasto, jako jedno z niewielu w kraju, promuje picie wody bezpośrednio z kranu, bo nowa Stacja Uzdatniania, zapewnia wodę pitną o właściwych parametrach zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Nowoczesna, z 2020 roku czyszczalnia ścieków, kosztowała ok. 40 mln złotych i była najdroższą inwestycją w powojennej historii gminy¹⁷.

Przez teren gminy przebiegają sieci dystrybucyjnej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej wysokiego napięcia:

¹⁷ <https://mpgkchoszczno.pl/pliki/choszczno-mpgk/pliki/Inwestycja.pdf>

- linia 110 kV relacji GPZ Recz – GPZ Choszczno II,
- dwutorowa linia 110 kV: 1 tor relacji GPZ Żukowo – GPZ Choszczno 2, 2 tor relacji GPZ Dolice – GPZ Dobiegniew,
- odgałęzienie linii GPZ Dolice/GPZ Dobiegniew – GPZ Choszczno,
- dwutorowa linia 110 kV: 1 tor relacji GPZ Choszczno 2 – GPZ Krzęcin, 2 tor relacji GPZ Dolice – GPZ Dobiegniew.

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się poprzez stacje transformatorowo-rozdzielcze 110/15 kV (Główny Punkt Zasilania - GPZ) oraz przez sieć SN-15 kV i nn-0,4 kV w sposób bezpośredni. Na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowo-rozdzielcza 110/15 kV (GPZ) Choszczno I, Choszczno II,. Odbiorcy zlokalizowani na terenie gminy zasilani są sieciami energetycznymi wyprowadzonymi z GPZ Choszczno i GPZ Recz.

Ponad 68% mieszkańców gminy korzysta z sieci gazowej. Do miejscowości, gdzie świadczone są usługi dystrybucji gazu należą: Choszczno, Baczyn, Gleźno, Koplin, Nowe Żeńsko, Raduń, Smoleń, Stary Klukom, Zamęcin i Zwierzyn.

Zgodnie ze specyfikacją zarządcy sieci, oprócz sieci gazowej dystrybucyjnej, przez gminę Choszczno przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 relacji Recz – Gorzów Wlkp. (wybudowany w 1976 r.) o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2MPa, gazociąg DN 100 odgałęzienie Choszczno (rok budowy 1977 r.) o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa oraz gazociąg DN 100 odgałęzienie Zamęcin-Żeńsko (rok budowy 1999 r.) o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa. Na terenie gminy znajdują się trzy stacje gazowe. Ilo zlokalizowane na terenie miejscowości Choszczno przy ul. A. Fredry, Jagiełły i Polnej.

System ciepłowniczy miasta Choszczna zasilany jest z ciepłowni zlokalizowanej przy ul. Malczewskiego 2 o łącznej mocy 15,6 MW zainstalowanej w dwóch kotłach wodno-rusztowych opalanych miałem węgla kamiennego (sprawność eksploatacyjna kotłów wynosi 82 %). Długość sieci ciepłowniczej wynosi 7,632 km, w tym sieci preizolowanej 4,472 km (58,6 %). Do tej długości należy doliczyć 2,5 km przyłączy do odbiorców. Dystrybucja ciepła odbywa się następnie za pomocą 106 szt. węzłów cieplnych.

Powierzchnia budynków mieszkalnych ogrzewanych przez SEC Sp. z o.o. na terenie Choszczna wynosi 104 828 m², co stanowi około 26,5,0 % całkowitej powierzchni mieszkaniowej w mieście. Roczna sprzedaż ciepła, wahająca się w przedziale 60-65 tys. GJ, odpowiada zużyciu 2,4-2,7 tys. ton węgla kamiennego.

Energia możliwa do pozyskania z wiatru predestynuje otwarte, bardziej wyniesione tereny w gminie Choszczno do lokalizacji turbin wiatrowych (rysunek 46.). Obecnie

na terenie gminy nie funkcjonują farmy wiatrowe, jednak w 2024 r. podjęto uchwały o przystąpienie do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które umożliwią lokalizację elektrowni wiatrowych na terenie gminy (w obszarach na wschód i na południowy zachód od Choszczna).

W 2020 r. na terenie gminy powstała farma fotowoltaiczna Choszczno I o mocy 6 MW, składająca się z 16 000 modułów. Była to pierwsza farma w strukturach spółki TAURON Ekenergia i druga w Grupie TAURON. Następnie uruchomiono instalację Choszczno II o mocy 8 MW, złożoną z ponad 17 tysięcy modułów i zajmującą powierzchnię 13 ha. Docelowo na tych terenach formułowane są plany wybudowania instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 150 MW. Farma usytuowana jest w obrębie Stradzewo.

Tabela 19. Instalacje OZE na terenie gminy

DKN	Miejscowość lokalizacja instalacji*	Moc elektryczna [MW]	Rodzaj OZE
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
4929	Stradzewo	0,999	PVA
13894	Smoleń	0,199	PVA
31990	Roztocze	0,999	PVA
65102	Raduń	0,997	PVA

65143	Pakość	0,997	PVA
68485	Gleżno	1,000	PVA
68485	Gleżno	1,000	PVA
68485	Gleżno	1,000	PVA
68521	Stradzewo	0,999	PVA
68524	Witoszyn	0,999	PVA
68529	Stary Klukom	0,999	PVA
68530	Stary Klukom	0,998	PVA
69400	Zamęcin	7,000	PVA
69621	Rzecz	9,999	PVA
70220	Pakość	0,990	PVA
70718	Roztocze	0,998	PVA
70718	Roztocze	0,998	PVA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych URE za grudzień 2024

Najbardziej perspektywiczne zasoby dyspozycyjne energii geotermalnej w województwie zachodniopomorskim, do wykorzystania na cele ciepłownicze, są zlokalizowane w okolicach Stargardu, Dobrzana i Chociwła. W tym obszarze jednostkowe zasoby dyspozycyjne przyjmują wartości ponad 35 MJ/m².¹⁸

Poniższa tabela przedstawia parametry geotermalne możliwe do uzyskania z odwiertu geotermalnego w Choszcznie we wskazanej w opracowaniu lokalizacji. Ostateczne potwierdzenie warunków geologicznych uzyskać będzie można po odwierceniu otworu geotermalnego Choszczno GT-1. Na podstawie tych danych zostanie opracowana dokumentacji hydrogeologiczna, która umożliwi inwestorowi ostateczna decyzje o realizacji inwestycji.

¹⁸ Analiza możliwych do uzyskania parametrów złoża wód termalnych pod kątem pozyskiwania energii cieplnej dla miasta Choszczna „GEOTERMIA Choszczno” opracowanie z lutego 2024

Tabela 20. Parametry geotermalne możliwe do uzyskania z odwiertu geotermalnego w Choszcznie

I.p.	Parametr	Wartość
1	Wydajność	150-200 m ³ /h
2	Temperatura	60-70°C
3	Mineralizacja	80-120 g/l
4	Moc Ciepłna	4-6 MW
5	Strop warstwy wodonośnej	1600-1800 m
6	Mięższność warstwy wodonośnej	80-200 m
7	Głębokość otworu geotermalnego	1850 m +/-10%, max. 2000 m

Źródło: Analiza możliwych do uzyskania parametrów złoża wód termalnych pod kątem pozyskiwania energii cieplnej dla miasta Choszczna „GEOTERMIA Choszczno” opracowanie z lutego 2024

Teren gminy Choszczno ma przeciętny potencjał do wykorzystania energii geotermalnej. Nie ma tu jak dotąd instalacji wykorzystujących energię geotermalną.

Gmina Choszczno to gmina o charakterze rolniczym, stąd na jej terenie istnieje potencjał dla rozwoju produkcji energii z biomasy z produkcji rolniczej. W chwili obecnej na terenie gminy nie funkcjonują żadne zakłady zajmujące się produkcją czy wykorzystywaniem energii z biomasy.

W latach 2019-2021 (I, II, III nabór) w ramach Programu Priorytetowego „Mój Prąd” NFOŚiGW w Warszawie udzielił pomocy finansowej (dotacji) w łącznej wysokości 594 514,20 zł beneficjentom z obszaru gminy Choszczno na realizację zadań z zakresu budowy przydomowych (prosumenckich) instalacji fotowoltaicznych. Wsparcia udzielono łącznie dla 145 mikroinstalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 867 kW.

Ryc. 17. MSF-P, uwarunkowania: Transport i komunikacja, Infrastruktura i OZE (na następnej stronie)

Źródło: opracowanie własne

3.1.4. Docelowy układ elementów składowych przestrzeni, kierunki działań rozwojowych

Strategia Rozwoju gminy Choszczno, w rozdziale 2 wyznacza cele rozwojowe i kierunki działań, których realizacja w ramach skoordynowanego docelowego układu elementów składowych przestrzeni, przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gminy. Docelowy układ elementów składowych gminy, uwzględnia uwarunkowania środowiskowe, kulturowe, techniczne, komunikacyjne i społeczne. W strategii rozwoju gminy Choszczno wyznaczono trzy cele strategiczne w wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym.

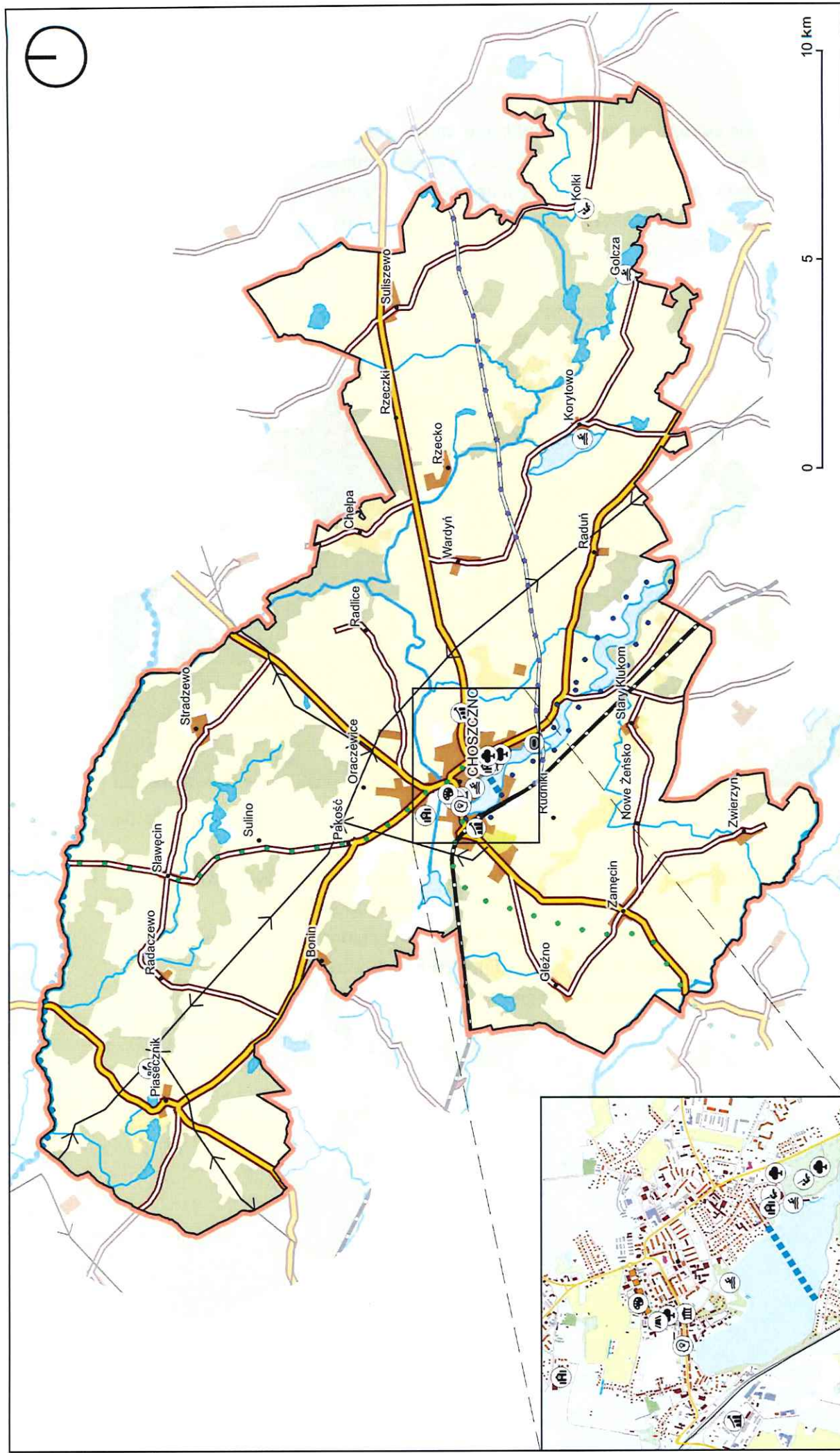
Pierwszy cel strategiczny – w obszarze społecznym - koncentruje się na wzmocnieniu kapitału społecznego i integracji mieszkańców poprzez wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizację seniorów i młodzieży oraz poprawę warunków życia i dostępności usług publicznych. Ważnym elementem jest również rozwój edukacji i kompetencji mieszkańców, zapewnienie dobrej jakości opieki zdrowotnej, profilaktyka zdrowia, a także rozwój kultury, sportu i rekreacji. Działania te mają na celu poprawę sytuacji demograficznej i zatrzymanie odpływu mieszkańców, w szczególności młodzieży.

Drugi cel strategiczny – związany z rozwojem gospodarczym – skupia się na rozwoju nowoczesnej przedsiębiorczości lokalnej poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości, inwestycje na rzecz przedsiębiorczości. Istotne jest również zapewnienie kompetentnych pracowników dla lokalnych przedsiębiorstw, a także rozwój atrakcyjnej oferty i infrastruktury turystycznej. Kluczową rolę odgrywają również zrównoważony transport publiczny, w tym rozwój elektromobilności i poprawa jakości dróg lokalnych.

Trzeci cel strategiczny – przestrzenno-środowiskowy - dotyczy zielonej gminy i zrównoważonego rozwoju, sprzyjając ochronie walorów środowiskowych, ekologii i adaptacji do zmian klimatu. Działania obejmują transformację energetyczną poprzez wzrost efektywności energetycznej i rozwój infrastruktury odnawialnych źródeł energii, a także ograniczanie zjawiska ubóstwa energetycznego mieszkańców. Ważnym elementem jest również rozwój gospodarki cyrkularnej, efektywne gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz zwiększenie dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Ochrona środowiska naturalnego, racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, zachowanie bioróżnorodności ekosystemu oraz zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej są kluczowe dla realizacji tego celu.

Ryc. 18. MSF-P, Docelowy układ elementów składowych przestrzeni, kierunki działań rozwojowych (na następnej stronie)

Źródło: opracowanie własne

Legenda

granica gminy Choszczno

zagospodarowanie

zabudowa
lasy
rzeki
zbiorniki wodne

działania rozwojowe

modernizacja i rozwój ośrodka kultury
rozwój terenów nad jeziorami
rozwój infrastruktury rekreacyjnej
rozwój muzeum

modernizacja stadionu

modernizacja infrastruktury drogowej
renowacja przestrzeni zielonych
HUB Przedsiębiorczości i Dialogu Społecznego w Choszcznie
Młodzieżowa Akademia

modernizacja ul. Bohaterów Warszawy

reaktywacja linii kolejowej
szlak trzech jezior
kładka przez jezioro Kluki
rozwój szlaku kajakowego

Nie wszystkie kierunki działań, szczególnie w sferze społecznej, oraz te, które dotyczą terenu całej gminy, mogą być przypisane do konkretnych, priorytetowych lokalizacji. Na Modelu Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej, wskazano te kierunki działań i obszary, które ze względu na swoją specyfikę, mogą być zobrazowane w przestrzeni.

Ryc. 19. Warsztat strategiczny w Choszczynie – wymiar przestrzenny)

Źródło: archiwum własne

Przy mapowaniu kierunków działań wykorzystano efekty warsztatów z udziałem interesariuszy procesu strategicznego. Przy budowie Modelu Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej gminy Choszczno, uwzględniono również zapisy kierunkowe opracowane w ramach Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Choszczno, a także zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

3.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej

Niniejsze ustalenia i rekomendacje wskazują na pożądane kierunki działań i obejmują sugestie dotyczące najlepszych praktyk, wytyczne do dalszych analiz czy propozycje działań, które mogą przyczynić się do osiągnięcia celów strategicznych. Polityka przestrzenna gminy, ze względu na złożoność i czasochłonność jej realizacji, ma horyzont czasowy znacznie wykraczający poza horyzont czasowy samej strategii. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej odnoszą się więc do docelowej wizji struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Choszczno.

3.2.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- polityka ekologiczna, podejmowanie przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska, w tym we współpracy z firmami eksploatującymi zasoby środowiska przyrodniczego;
- respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony przyrody;
- ukierunkowywanie rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z zachowaniem bioróżnorodności naturalnych ekosystemów;
- ustanowienie jednoznacznej granicy pomiędzy terenami zurbanizowanymi (tereny zabudowy) i terenami otwartymi, nie przewidzianymi do zabudowy;
- ochrona przed zabudową terenów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi oraz terenów zagrożonych osuwiskami;
- w kontekście kształtowania stanu zasobów wodnych, przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacji do zmian klimatu, zaleca się wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji;
- eliminacja źródeł niskiej emisji, głęboka termomodernizacja budynków;
- na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego,
- wszystkie działania i inwestycje na terenie gminy będą realizowane zgodnie z zasadą "nieszkodzenia" (do no significant harm), co oznacza, że nie mogą one znacząco negatywnie wpływać na cele środowiskowe, takie jak łagodzenie zmian

klimatu, adaptacja do zmian klimatu, zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola, ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

3.2.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym wartościowych układów urbanistycznych, ruralistycznych, otoczenia obiektów sakralnych, ochrona układów rezydencjonalnych i historycznych zespołów parkowych, i innych cennych elementów dziedzictwa kulturowego w krajobrazie;
- zachowanie i ochrona budownictwa tradycyjnego poprzez utrzymanie wartościowych obiektów;
- wprowadzanie nowych funkcji w celu i przywrócenie do użytkowania opuszczonych obiektów zabytkowych;
- estetyzacja istniejącej zabudowy poprzez wprowadzenie spójnej polityki krajobrazowej i ograniczanie ilości reklam;
- na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego.

3.2.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- zachowanie zwarteści zespołów zabudowy miasta i wsi oraz przeciwdziałanie jej rozlewaniu się. W pierwszej kolejności należy wykorzystać już zurbanizowane tereny, w szczególności te, które utraciły swoje walory użytkowe lub uległy degradacji (tzw. brownfields) oraz niewykorzystane luki w istniejącej zabudowie;
- rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej należy realizować w obszarach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej, co oznacza, że nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być lokalizowana z uwzględnieniem dostępu do szkół, komunikacji publicznej i infrastruktury technicznej (ażne jest, aby unikać rozproszonej zabudowy);
- w sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie, wyposażone w niezbędne usługi publiczne i lokalne ośrodki

usługowe. Nowe jednostki mogą być kontynuacją istniejących struktur zwartej zabudowy. Należy wykluczyć rozwój zabudowy w formie pasmowej wzdłuż dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, na rzecz koncentracji zabudowy;

- rozwijanie idei miasta 15-minutowego, w tym poprzez skupianie zabudowy, dla zapewnienia dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz w miarę możliwości do znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu 15 minutowego dojścia pieszo (długość dojścia do 1 km) lub w szerszym obszarze w zasięgu 15 minutowego dojazdu rowerem od miejsca zamieszkania;
- należy ograniczać chaotyczną zabudowę letniskową w formach rozproszonych stanowiących zagrożenie dla środowiska oraz element ekspansji na tereny otwarte i zawłaszczania najbardziej atrakcyjnych elementów krajobrazu, który stanowi dobro wspólne i powinien podlegać ochronie i wprowadzić preferencję dla lokalizacji zabudowy letniskowej w wyznaczonych terenach w formach zwartych;
- ograniczanie zabudowy na terenach rolniczych (poza zwartą zabudową) wyłączenie do gospodarstw rolnych (zabudowa zagrodowa), celem ograniczenia suburbanizacji przy zachowaniu siedlisk zabudowy zagrodowej;
- na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego;
- na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią należy stosować się do zakazów i nakazów wynikających z ustawy Prawo wodne (Dz.U.2024. poz. 1087), wydanych w celu ochrony ludności i mienia przed powodzią.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Choszczno, szacuje się w perspektywie 20 lat, na około 140% stanu obecnego, wyrażonego w powierzchni użytkowej mieszkań. Obszary koncentracji rozwoju zabudowy mieszkaniowej, skupiają się w Choszcznie oraz z bezpośredniej bliskości Choszczna.

Strategia rozwoju gminy zakłada zwiększone zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową, wynikające ze wzrastającej roli Choszczna jako ośrodka o znaczeniu ponadlokalnym w strukturze osadniczej województwa zachodniopomorskiego. Przewidywane umacnianie się funkcji administracyjnych, usługowych i komunikacyjnych miasta sprzyjać będzie napływowi nowych mieszkańców oraz wzrostowi atrakcyjności osiedleńczej zarówno samego Choszczna, jak i jego bezpośredniego otoczenia.

3.2.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na terenie gminy Choszczno nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego.

3.2.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Lokalizowanie obiektów inwestycji celu publicznego w obrębie głównego układu drogowego obszaru, z dostępem do transportu publicznego, a także z dostępem do dobrej infrastruktury pieszej i rowerowej;
- Analiza indywidualnych przypadków uwzględniające zapotrzebowanie społeczne na daną inwestycję oraz wpływ jej lokalizacji na przestrzeń w różnych aspektach;
- Wariantowanie i ocena wariantów lokalizacji według różnych kryteriów. Na etapie przedprojektowym, należy przeprowadzić analizy, pozwalające na wybór wariantu optymalnego pod względem kryteriów środowiskowych, a także społecznych i gospodarczych;
- Na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego;
- W decyzjach o ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego, zlokalizowanych na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią należy stosować zakazy i nakazy wynikające z ustawy Prawo wodne (Dz.U.2024. poz. 1087).

3.2.6. Zasady kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- Rozbudowa bezpiecznego dla pieszych i rowerzystów układu ciągów komunikacyjnych – ciągów pieszych, dróg rowerowych, chodników;
- Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu;
- Zapewnienie standardów sieci transportowej i komunikacyjnej dla celów obronności i zapewnienia mobilności w sytuacjach kryzysowych (m.in. strategiczne znaczenie ulic Piastowskiej i Matejki, infrastruktury do obsługi ruchu powietrznego do celów wojskowych, ratowniczych, medycznych i ewakuacyjnych)
- Wprowadzanie działań infrastrukturalnych mających na celu uspokojenie ruchu;

- Rekomenduje się działania na rzecz integracji transportowej poprzez wspólne podejście do organizacji transportu zbiorowego na poziomie gminy, powiatu i regionu. Pozwoli to na lepszą koordynację oferty transportowej oraz oszczędności powodowane większą skalą zintegrowania oferty przewozowej;
- Zapewnienie infrastruktury publicznej spełniającej wymagania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa społeczności w sytuacjach kryzysowych (m.in. schrony, drogi ewakuacji, infrastruktura techniczna, systemy powiadamiania)
- Przeprowadzenie inwentaryzacji, oceny jakościowej i ilościowej infrastruktury służącej do ewakuacji oraz do schronienia się ludności podczas zdarzeń kryzysowych
- Utrzymanie strategicznego znaczenia linii kolejowej Drawno-Choszczno w kontekście transportu wojskowego i ewakuacji ludności, rozwój niezbędnej infrastruktury towarzyszącej
- Rozwijanie wysokiej jakości, dostępnego transportu publicznego;
- W obszarach słabo zaludnionych zorganizowanie form transportu publicznego na życzenie;
- Organizacja parkingów Park&Ride (Parkuj i Jedź) w pobliżu stacji i przystanków kolejowych;
- Uporządkowanie polityki parkingowej, a także w pobliżu głównych atrakcji turystycznych i rekreacyjnych regionu;
- Dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłowniczej szczególnie w kierunkach miejscowości stanowiących lokalne ośrodki usługowe i na obszary przeznaczone dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, w tym w rozwój systemów centralnego ogrzewania w oparciu o skojarzoną produkcję energii elektrycznej i ciepła (kogenerację) lub z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
- Rozwój instalacji OZE wykorzystujących energię promieniowania słonecznego lokalizowanych na budynkach, budowlach oraz w obrębie terenów już zainwestowanych;
- Budowa, rozbudowa, modernizacja i zwiększanie zdolności usługowej (np. przez wzrost zatrudnienia), obiektów i instytucji infrastruktury społecznej należących do samorządu (w tym żłobków, bazy sportowej i rekreacyjnej, usług z zakresu opieki społecznej) przedsiębiorczości;
- Tworzenie warunków (m.in. w ustaleniach mpzp) dla rozwoju nienależących do miasta obiektów i instytucji infrastruktury społecznej;
- Na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji

i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego.

3.2.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Lokalizowanie instalacji PV na gruntach niższych klas i na nieużytkach;
- Rekomendacja dla rozwoju agrofotowoltaiki;
- Lokalizowanie instalacji z poszanowaniem walorów krajobrazowych;
- Na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego.

3.2.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Rozpoznanie cech inwestycji mogących negatywnie wpływać na środowisko (co, na które komponenty, jak silnie), następnie znalezienie przestrzeni najmniej wrażliwych na te wpływy;
- Wariantowanie i ocena wariantów lokalizacji według różnych kryteriów (zwłaszcza, gdy powyższe analizy dają wynik niejednoznaczny).

3.2.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Należy chronić grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą sposobu użytkowania;
- Należy dążyć do rozwoju rolnictwa zintegrowanego z przetwórstwem poprzez lokalizację i budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane, ekologiczne formy rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- Należy dążyć do rozwoju rolnictwa uwzględniającego zachowanie bioróżnorodności i ochronę gleby, rozwoju rolnictwa regeneratywnego, w tym z wykorzystaniem technik agroleśnych, a także produkcji rolnej w standardach ekologicznych (m.in. z wykorzystaniem biostymulatorów wzrostu roślin, bioinsektycydów, bioherbicydów);
- Rekomenduje się dążenie do rozwoju produktów lokalnych opartych o potencjał rolny gminy, w powiązaniu z branżą przetwórstwa rolno-spożywczego;

- Działalność rolniczą na terenach rolnych należy traktować jako priorytetową. Zajmowanie terenów rolnych na inne funkcje (np. pod budownictwo letniskowe, mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, infrastrukturalne) należy traktować, jako ostateczność w przypadku wykluczenia możliwości wykorzystania innych lokalizacji, w szczególności terenów, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje – przewidzianych do przekształceń);
- Na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego.

3.2.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarach omawianej grupy wymaga uprzednich analiz dostosowanych do specyfiki danego obszaru, określających:
 - negatywne cechy obszaru, np. czynniki degradujące,
 - możliwe, w tym pożądane kierunki zmian,
 - możliwe sposoby doprowadzenia obszaru do pożądanych zmian (w tym możliwe do zastosowania instrumenty gospodarki przestrzennej i ich prawdopodobną skuteczność), uwarunkowania prawne, ekonomiczne, społeczne i techniczne, a także możliwy czas rozpoczęcia i trwania procesu zmian);
- Priorytetowe zagospodarowanie takich obszarów (brownfields) względem zagospodarowania obszarów naturalnych i przyrodniczo cennych (greenfields);
- Na terenie krajobrazu priorytetowego Lasy w dolinach rzek Stobnicy i Wardynki (Kod krajobrazu: 32-314.42-89) stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego.

3.3. Obszary strategicznej interwencji

3.3.1. Obszary Strategicznej Interwencji określone na poziomie krajowym

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego za Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) uznano: gminy zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk oraz Polskę Wschodnią. Gmina Choszczno została wymieniona w Załączniku 2, który zawiera listę lmienna lista 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze na lata 2021-2027.

Te obszary charakteryzują się koncentracją negatywnych czynników społeczno-gospodarczych, które hamują ich rozwój. Interwencje powinny przeciwdziałać szeregowi niekorzystnych zjawisk, w tym utrudnionemu dostępowi do usług publicznych. Kluczowym ograniczeniem ich rozwoju jest słaba dostępność transportowa, zwłaszcza do ośrodków wojewódzkich i regionalnych, co uniemożliwia efektywne korzystanie z bodźców rozwojowych generowanych przez duże miasta.

Celem polityki regionalnej wobec miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze jest odbudowa ich bazy gospodarczej i wzmocnienie roli jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej. Kluczowe działania obejmują rozwój przedsiębiorczości i inwestycje tworzące lokalne miejsca pracy, co zwiększy lokalne dochody i konkurencyjność firm.

Wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej, w tym rozwój transportu niskoemisyjnego, oraz adaptacja miast do zmian klimatu poprzez realizację inwestycji zmniejszających emisję gazów cieplarnianych są również istotne. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, nadanie im nowych funkcji i włączenie społeczności lokalnych w proces rewitalizacji to kolejne ważne działania.

Poprawa zarządzania rozwojem, budowanie trwałych partnerstw publiczno-publicznych i międzysektorowych oraz włączenie lokalnych partnerów do programowania rozwoju i wykorzystania ich zasobów są kluczowe dla sukcesu tych działań. Wzmacnianie ponadlokalnych ośrodków miejskich, szczególnie przy granicach UE, ma na celu stworzenie centrów życia gospodarczego i kulturowego. Działania te będą dostosowane do specyfiki miast, ich wielkości, struktury administracyjnej i funkcji oraz ich otoczenia.

Poprawa jakości życia i wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców, wsparcie rozwoju edukacji, w tym szkół zawodowych, sportowych i artystycznych oraz zwiększenie atrakcyjności migracyjno-osiedleńczej poprzez kompleksowe działania zachęcające do zamieszkania w średnich miastach są również priorytetami.

Ochrona środowiska i adaptacja obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu, inicjatywy na rzecz ochrony środowiska oraz wykorzystanie potencjału ekonomii społecznej w rozwijaniu gospodarki o obiegu zamkniętym to kolejne istotne elementy.

Wszystkie te działania mają na celu nie tylko odbudowę gospodarczą miast, ale także poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności lokalnych firm oraz wyrównywanie szans edukacyjnych.

3.3.2. OSI określone w strategii rozwoju województwa

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr VIII/100/19 z dnia 28 czerwca 2019 r.) wskazano, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa zachodniopomorskiego odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ).

PZPWZ 2030, wraz z okresowym monitoringiem i aktualizacją obszaru Specjalnej Strefy Włączenia, na obszarze gminy Choszczno wskazuje **obszar funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym: Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia** jako obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych, kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-gospodarczym oraz konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego.

Najważniejsze cechy Obszaru Funkcjonalnego Specjalnej Strefy Włączenia:

- w przeważającej mierze obszary pokryte gruntami rolnymi i leśnymi,
- obszary kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, depopulacja - odpływ ludności do terenów o wyższym potencjale rozwojowym,
- duży odsetek małych miast w przeszłości obsługujących obszary wiejskie (PGR-y), obecnie zdegradowanych,
- potencjalne miejsce rozwoju gałęzi biogospodarki (baza produkcyjna i surowcowa),
- niewykorzystywany potencjał pojezierzy w rozwoju turystyki,
- słaba dostępność komunikacyjna środkowej części SSW do ośrodków miejskich wszystkich poziomów,
- poza ośrodkami lokalnymi,
- słaba dostępność do usług publicznych,

- znaczne oddalenie od ośrodka wojewódzkiego.

Wybrane kierunki działań **Obszaru Funkcjonalnego Specjalnej Strefy Włączenia:**

- działania w kierunku włączenia społecznego na obszarach wiejskich
- poprawa dostępności do usług zdrowotnych na obszarach o najgorszej dostępności do dużych miast
- wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej szczególnie na obszarach o niskiej aktywności gospodarczej i niskiej atrakcyjności inwestycyjnej
- poprawa dostępności do Internetu szerokopasmowego, zapewnienie możliwości telepracy (pracy zdalnej), e-handlu i doradztwa na odległość oraz upowszechnienie techniki informacyjno-komunikacyjnej w przedsiębiorstwach
- tworzenie warunków do lokalizacji na obszarach niskiej aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych, specjalistycznej produkcji rolniczej, działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich
- wpływanie na wydłużanie sezonu turystycznego, poprzez rozwój jakościowej oferty turystycznej
- wsparcie projektów z zakresu infrastruktury turystyki aktywnej i uzdrowiskowej bazującej na endogenicznych potencjałach obszaru, mających charakter prozatrudnieniowy
- utrzymanie podmiotów publicznych związanych z ochroną zdrowia (turystyka zdrowotna) oraz obroną narodową w obszarach peryferyjnych, ze względu na ich znaczenie dla lokalnych rynków pracy
- rozwój podmiotów sektora ekonomii społecznej
- zapewnienie warunków rozwoju usług związanych z opieką nad osobami starszymi oraz opieką nad dziećmi
- wspieranie rozwoju telepracy
- preferencje dla tworzenia gospodarstw ekologicznych
- tworzenie rolniczych grup producenckich i lokalnych grup działania, w tym rybackich
- rozwój kadr i bazy materialnej doradztwa rolniczego, hodowli roślin i zwierząt oraz oceny odmian
- rozwój turystyki w oparciu o pojezierza oraz zasoby dziedzictwa kulturowego
- rozwój dziedzin biogospodarki w oparciu o OZE
- wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy, w tym telepracy
- zwiększenie dostępności cyfrowej

- poprawa powiązań komunikacyjnych SSW z regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami

3.3.3. OSI kluczowe dla gminy Choszczno

OSI to obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

Gmina Choszczno prezentuje spójny i wspólny dla całego obszaru zestaw wyzwań i problemów, a także potencjałów. W związku z tym w strategii rozwoju gminy Choszczno odstąpiono od wyznaczenia Obszarów Strategicznej Interwencji kluczowych dla gminy.

4. Wdrażanie strategii

4.1. System zarządzania wdrażaniem strategii

Strategia Rozwoju Gminy Choszczno na lata 2025-2034 jest kluczowym dokumentem strategicznym mających na celu zrównoważony rozwój gminy w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym oraz zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców. Pełni rolę nadrzędną wobec innych lokalnych polityk rozwojowych, takich jak planowanie przestrzenne czy polityki sektorowe. Realizacja zapisów strategii, jako dokumentu określającego długoterminowe cele rozwoju gminy, powinna następować niezależnie od zmian kadencyjnych władz samorządowych, ponieważ bazuje na obiektywnej diagnozie społeczno-gospodarczej oraz uwarunkowaniach przestrzennych gminy.

Jest również dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 oraz innych dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu, co zapewnia spójność planowania na poziomie regionalnym i lokalnym, a także tworzy podstawy do wdrażania założeń rozwojowych.

Proces wdrażania opiera się na strukturze organizacyjnej gminy. Wymaga zaangażowania różnych podmiotów, w tym sektora publicznego, prywatnego, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej, a istotną rolę w harmonizacji i integracji środowisk odgrywa Burmistrz miasta.

Kluczowe podmioty odpowiedzialne za realizację i aktualizację strategii to:

- **Rada Gminy Choszczno** – jako organ uchwałodawczy sprawuje nadzór nad realizacją strategii, uwzględnia jej zapisy przy planowaniu budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej, kieruje się zapisami strategii przy podejmowaniu innych uchwał, polityk sektorowych, a także podejmuje uchwały dotyczące zmian w strategii i dokumentach planistycznych
- **Burmistrz Gminy Choszczno** – jako organ wykonawczy, stymuluje i koordynuje działania podejmowane przez jednostki gminne, jak również partnerów społecznych i gospodarczych, odgrywa również rolę mobilizującą i integrującą różne zasoby, odpowiada za bieżące decyzje wdrożeniowe, przygotowuje

materiały informacyjne dla Rady Gminy oraz prowadzi działania promocyjne związane ze strategią

- **Biuro ds. Rozwoju i Strategii** – koordynuje realizację kierunków działań, poszukiwanie partnerów oraz nowych możliwości realizacji przedsięwzięć, nowych źródeł finansowania działań, przeprowadza bieżący monitoring i ewaluację okresową wykonania strategii, przygotowuje zmiany do aktualizacji dokumentu, zapewnia komunikację, informację i promocję strategii rozwoju gminy
- **Jednostki gminne, komórki UM realizujące zadania** – jednostki odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych działań, zobowiązane do raportowania postępów do Kierownika Biura ds. Rozwoju i Strategii, a także informowania, komunikacji i promocji realizowanych przedsięwzięć
- **Partnerzy społeczni i gospodarczy** – realizujący zadania wpisujące się w wizję, cele i kierunki określone w strategii, zobowiązani do informowania, komunikacji i promowania realizowanych przedsięwzięć.

Przy wdrażaniu strategii rozwoju wymienione podmioty będą się kierować:

- zasadą determinacji, czyli konsekwentnym dążeniu do odpowiedzialnej realizacji przyjętych kierunków rozwoju gminy
- zasadą elastycznego zarządzania – dopuszczając możliwość aktualizacji strategii w zależności od zmian zachodzących w gminie i jej otoczeniu
- zasadą efektywności, czyli uzyskiwania najlepszych możliwych efektów z poniesionych nakładów oraz uruchomionych zasobów
- zasadą priorytetu finansowania działań – tj. finansowania i realizacji projektów i programów wynikających wprost z wizji, celów i kierunków działań określonych w strategii, przybliżających społeczność lokalną do osiągnięcia założonej wizji gminy
- zasadą transparentności – przejrzystości w działaniu, nastawieniu na dialog, informowanie, konsultowanie planów oraz realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

Wdrażanie strategii opiera się o regulamin organizacyjny i procedury, które funkcjonują w gminie, zgodnie z kompetencjami poszczególnych komórek, jednostek i innych zaangażowanych podmiotów. Komunikacja z partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz jednostkami i komórkami Urzędu Miejskiego odbywa się zwyczajowo przyjętymi kanałami i metodami.

4.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Polityki sektorowe, w postaci strategii, planów, programów i innych dokumentów powinny być spójne ze strategią i uwzględniać aktualne potrzeby gminy.

W zestawieniu poniżej przedstawiono obszary merytoryczne funkcjonowania gminy i dokumenty na poziomie lokalnym, ich status i zgodność ze strategią (tab. nr 21).

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentów regulujących działania na poziomie poszczególnych polityk sektorowych konieczne będzie ich harmonizowanie z zapisami obowiązującej strategii rozwoju gminy.

Tabela 21. Ocena aktualności lokalnych polityk rozwoju gminy Choszczno

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Ocena aktualności
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	aktualne model funkcjonalno-przestrzenny oraz założenia strategii są zgodne z SUIKZP (studium zostanie zastąpione planem ogólnym od 2026r.)
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	aktualne
	Plan ogólny gminy	w opracowaniu, wejście w życie w 2026r.
	Gminny Program Rewitalizacji	w opracowaniu, wejście w życie w 2026r.
Energetyka	Założenia oraz plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	aktualne
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	aktualny
Gospodarka komunalna	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Choszczno na lata 2025-2030	aktualny
	Wieloletni Plan Inwestycyjny	konieczność aktualizacji w zakresie przedsięwzięć planowanych do realizacji
Ochrona zabytków	Gminny program opieki nad zabytkami	nie opracowano
Ochrona środowiska i	Program Ochrony Środowiska dla gminy Choszczno na lata 2022-2025	aktualny
	Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2014-2022	konieczność aktualizacji

adaptacja do zmian klimatu	Program usuwania azbestu	konieczność aktualizacji
	Program małej retencji	nie opracowano
Transport	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	nie opracowano
	Plan zrównoważonej mobilności	nie opracowano
	Strategia rozwoju elektromobilności	nie opracowano
Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	nie opracowano
	Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej	aktualny
	Standardy ochrony małoletnich	aktualne
	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Choszczno na rok 2025	aktualny
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	aktualny
Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	aktualny
Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa gminy	aktualna

Źródło: opracowanie własne

4.3. Monitorowanie i ewaluacja strategii

Skuteczność wdrażania strategii oparta jest na ciągłej weryfikacji i ocenie postępów realizowanych działań oraz osiągniętych wskaźników i rezultatów.

Sprawnie funkcjonujący system monitorowania i ewaluacji strategii ma za zadanie identyfikację i analizę ryzyk, zapobieganie sytuacjom kryzysowym, weryfikację stopnia zgodności realizowanych działań z celami strategicznymi i osiągnięcia wizji rozwoju gminy. Pozwala na bieżąco oceniać postęp realizowanych projektów oraz stopień osiągnięcia założonych rezultatów.

Monitoring powinien być prowadzony zarówno na poziomie strategii, jak i poszczególnych projektów, obejmując trzy główne obszary:

- rzeczowy – dotyczący terminowości realizacji zadań i powstawania produktów
- finansowy – obejmujący analizę przepływów finansowych w ramach realizacji strategii
- strategiczny – polegający na bieżącej weryfikacji stopnia realizacji celów strategicznych, zgodności planów i przedsięwzięć z kierunkami rozwoju oraz osiągnięcia wskaźników rezultatu.

Proces monitoringu obejmuje nie tylko zagadnienia merytoryczne i kierunki podejmowanych działań, ale również system realizacji strategii, zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych.

Wyniki otrzymane w procesie monitorowania i ewaluacji strategii staną się podstawą do podejmowania działań korygujących oraz decyzji o aktualizacji dokumentu, jeżeli zajdą istotne zmiany w uwarunkowaniach rozwojowych gminy. Strategia pozostaje dokumentem elastycznym, dostosowującym się do nowych wyzwań i możliwości rozwojowych gminy Choszczno.

Główne zadania podmiotów odpowiedzialnych za realizację strategii dotyczące monitorowania i oceny stopnia jej realizacji przedstawia tabela nr 22.

Tabela 22. Proces monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju

Podmiot odpowiedzialny	Główne zadania w procesie monitorowania i ewaluacji strategii
Jednostki realizujące przedsięwzięcia, partnerzy społeczni i gospodarczy	• realizacja zadań wpisujących się w cele i kierunki rozwoju gminy • monitorowanie wskaźników i osiągniętych rezultatów • sprawozdawczość okresowa

Biuro ds. rozwoju i strategii UM Choszczno	• weryfikacja zgodności podejmowanych przedsięwzięć i działań w zakresie stopnia osiągnięcia celów strategicznych i realizacji wizji rozwoju gminy • pozyskiwanie i agregowanie danych z monitoringu działań • bieżący nadzór nad procesem realizacji strategii • weryfikacja stopnia osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu • analiza wystąpienia ryzyk i ich wpływu na realizację założeń strategii • opracowanie sprawozdań okresowych dla Włodarzy miasta i Rady Miejskiej • prowadzenie ewaluacji strategii
Burmistrz Miasta	• analiza sprawozdań z realizacji strategii • kontrola zarządcza i ocena efektywności podejmowanych działań w ramach strategii • podejmowanie decyzji o aktualizacji strategii
Rada Miejska	• przyjmowanie sprawozdań z realizacji strategii • podejmowanie bieżących uchwał dotyczących m.in. zmian budżetowych, wprowadzania nowych zadań inwestycyjnych, programów i polityk sektorowych, aktualizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

Monitoring strategii obejmuje:

- prowadzenie analizy wskaźnikowej – mierzenie efektów realizacji strategii na podstawie określonych wskaźników na poziomie realizowanych przedsięwzięć oraz celów strategicznych;
analiza wskaźnikowa prowadzona jest po zakończeniu danego roku kalendarzowego
- opracowanie raportu okresowego – opracowane corocznie sprawozdania podsumowujące postęp wdrażania strategii w danych roku; informacje te będą stanowić wkład do raportu o stanie gminy, gdzie m.in. prezentowany jest aktualny stan realizacji polityk rozwoju, programów i strategii;
raporty opracowane będą m.in. na podstawie analizy wskaźnikowej oraz zebranych informacji po zakończeniu danego roku kalendarzowego.

Ewaluacja strategii służy przede wszystkim podnoszeniu jakości realizowanych działań. Wyniki ewaluacji pozwolą na zwiększenie skali dopasowania przedsięwzięć do lokalnych potrzeb, skuteczności, użyteczności, efektywności, a także będą mieć wpływ na utrzymanie trwałości osiągniętych efektów.

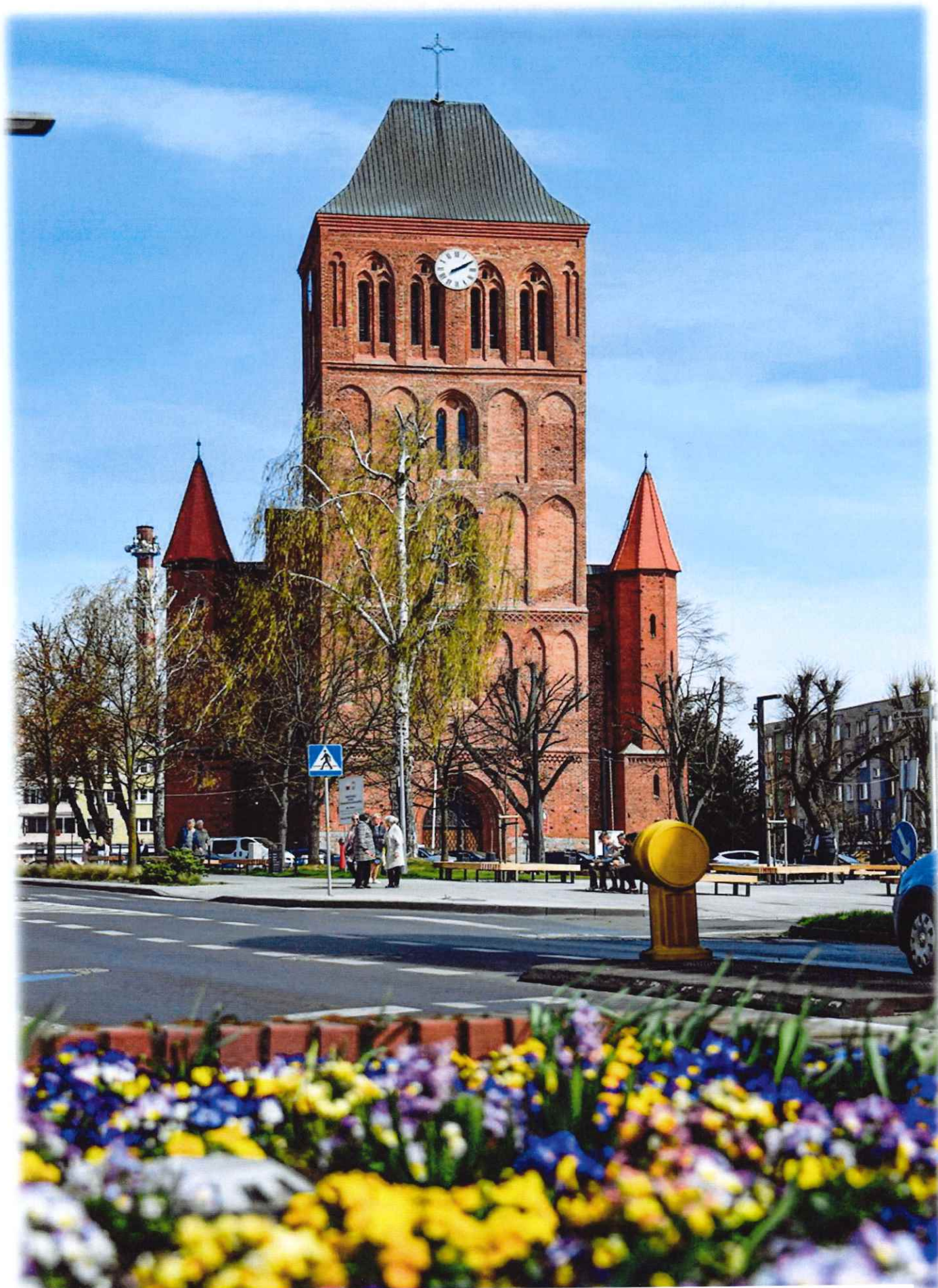
Ewaluacja będzie prowadzona jako:

- ewaluacja początkowa – celem ewaluacji początkowej jest optymalizacja procesu planowania; na etapie opracowania diagnozy i strategii, gdzie ocenie podlegają m.in. zebrane dane oraz informacje od Interesariuszy, pozwalające zweryfikować skalę i wagę problemów i potencjałów oraz określić cele i kierunki rozwoju gminy; ewaluacja ta powinna odpowiedzieć na pytanie: jak realizacja strategii wpłynie na rozwój gminy;
- ewaluacja średniookresowa – ocena podjętych działań, stopnia osiągnięcia założonych celów i wskaźników oraz ich adekwatności do aktualnej sytuacji gminy; zostanie przeprowadzona:
 - po zakończeniu roku kalendarzowego realizacji strategii, na podstawie sprawozdań z monitoringu przygotowywanych na potrzeby m.in. raportu o stanie gminy
 - po 4 latach realizacji strategii
- ewaluacja końcowa – pozwalająca ocenić stopień osiągnięcia celów strategicznych i zakładanej wizji, trwałość efektów i rezultatów, rozwój gminy, wpływ realizacji strategii na życie mieszkańców gminy, opracowana po zakończeniu okresu obowiązywania strategii; wyniki ewaluacji końcowej powinny być brane pod uwagę przy opracowaniu kolejnej strategii rozwoju gminy.

Kryteriami stosowanymi w procesie ewaluacji będą:

- trafność – adekwatność doboru realizowanych przedsięwzięć do celów strategicznych i kierunków działań, w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy oraz ich skala, m.in. zakres, obszar realizacji, zaangażowani Interesariusze
- skuteczność – stopień osiągnięcia celów strategicznych na podstawie aktualnych wartości wskaźników rezultatu strategicznego
- efektywność – stosunek uruchomionych zasobów i poniesionych nakładów na przedsięwzięcia, do osiągniętych rezultatów i wypracowanych produktów
- użyteczność – skala użyteczności realizowanych przedsięwzięć, osiągniętych rezultatów i wypracowanych produktów w zestawieniu z potrzebami mieszkańców (m.in. funkcjonalność, częstotliwość korzystania, wypracowane efekty pozytywne i negatywne, synergia z innymi efektami działań)

- trwałość – rodzaj osiągniętych zmian, ich trwałość w okresie co najmniej 5 lat po zakończeniu realizacji projektów.

5. Proces zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych

Włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w proces tworzenia i wdrażania strategii jest jednym z kluczowych wymogów dla podmiotów odpowiedzialnych za jej powstanie i realizację.

Prace nad strategią rozwoju gminy Choszczno opierały się na dialogu z przedstawicielami różnych środowisk. Szczególny nacisk położono na identyfikację kluczowych wyzwań oraz potencjałów rozwojowych, które powinny zostać uwzględnione w dokumencie. Proces opracowywania celów strategicznych oraz kierunków działań był prowadzony w ścisłej współpracy z interesariuszami lokalnymi, co umożliwiło uwzględnienie zróżnicowanych perspektyw i oczekiwań.

Włączenie podmiotów zewnętrznych nie ograniczało się wyłącznie do etapu diagnozy i formułowania strategii, ale będzie również kluczowe w jej realizacji i ewaluacji. Utrzymanie otwartego dialogu z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami i innymi interesariuszami pozwoli na bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się warunków i wyzwań rozwojowych.

Stworzenie strategii w sposób partycypacyjny wzmacnia społeczną akceptację podejmowanych działań i angażuje lokalną społeczność w proces wdrażania przyjętych rozwiązań. Taka formuła zapewnia długofalowe utrzymanie efektów oraz buduje poczucie współodpowiedzialności za rozwój lokalnej społeczności.

5.1. Partycypacja społeczna na etapie opracowania strategii

Na tym etapie Interesariusze mieli możliwość uczestniczenia w spotkaniach konsultacyjnych w formie warsztatów. Na etapie diagnostycznym spotkania takie odbyły się w 4.12.2024r. w Choszcznie oraz w Korytowie (prężnie rozwijającej się i największej wsi w gminie). Mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, a w Korytowie również dzieci tworzyli mapy mentalne miejscowości oraz portrety gminy w formie tzw. Twarzy Chernoffa (to narzędzie należące do

grupy wielowymiarowych wykresów obrazkowych, jest to skuteczna technika eksploracyjnej analizy danych)¹⁹.

Spotkanie konsultacyjne w Korytowie zostało rozszerzone o dyskusję na temat specyfiki życia na tzw. „wsi popegeerowskiej” po upływie 30 lat od czasu likwidacji państwowych gospodarstw rolnych. Doświadczenie działań pomocowych i animacyjnych realizowane w społeczności lokalnej przez parafię, stowarzyszenie, przedsiębiorstwo społeczne sprawia, że jest to przykład dobrej praktyki, ważnej z punktu widzenia transformacji ustrojowej i poprawy jakości życia mieszkańców na terenach wiejskich gminy, borykających się z podobnymi problemami.

Dodatkowo należy wspomnieć o badaniu młodzieży - uczniów przedostatnich klas szkół średnich w wieku 16-18 lat, przeprowadzonego w czerwcu 2022 r., w szkołach średnich na obszarze partnerstwa „Lider Pojezierza”, w skład którego wchodzi gmina Choszczno i powiat choszczeński, na cele przygotowania strategii terytorialnej.

Z uwagi na fakt, że w badaniu brała udział młodzież z gminy Choszczno i powiatu choszczeńskiego, jak również podobnych gmin z regionu, wyniki tych badań zostały również przytoczone i wykorzystane do wnioskowania na temat sytuacji gminy.

Na etapie opracowania strategii odbyły się warsztaty strategiczne, podczas których, uczestnicy określali założenia wizji rozwoju gminy, a także cele i kierunki rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej. Zostały również wskazane konkretne propozycje inwestycji (np. biogazownia, kompostownia, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, wyznaczenie obszarów rozwoju przedsiębiorczości, otwarcie inkubatora dla młodych firm). Propozycje te, jak i kierunki rozwoju zostały naniesione na mapę gminy, aby ostatecznie znaleźć odzwierciedlenie w modelu funkcjonalno-przestrzennym i treści dokumentu. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele gminy, tj. Burmistrz, Zastępca Burmistrza, Kierownik Biura ds. Rozwoju i Strategii, pracownicy różnych wydziałów Urzędu Miejskiego oraz radni Rady Miejskiej, dzięki czemu, stworzono warunki do bezpośredniej dyskusji interesariuszy z przedstawicielami gminy.

W terminie od 31 maja 2025r. do dnia 5 lipca 2025r., zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025, poz. 198) oraz regulacjami lokalnymi, Burmistrz Choszczna prowadził konsultacje społeczne projektu Strategii rozwoju gminy Choszczno na lata 2025-2034. Konsultacje miały na celu umożliwienie przedstawienia uwag do dokumentu przez

¹⁹ Michalski T. 2003, Zastosowanie twarzy Chernoffa do klasyfikacji wielocechowej [w:] H. Rogacki (red.), Problemy interpretacji wyników metod badawczych stosowanych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 127–133.

mieszkańców gminy oraz pozostałych Interesariuszy (m.in. przedstawicieli sąsiednich gmin i ich związków, lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych).

Podczas prac nad dokumentem, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła art. 10 f ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, projekt strategii został przedstawiony do zaopiniowania przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego co do sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

Aktualna Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, uchwalona w czerwcu 2019r. nie zawiera przywołanych wyżej ustaleń i rekomendacji, w związku z czym Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego nie ma możliwości wydania przedmiotowej opinii (pismo z dnia 4 lipca 2025r., sygn. WZS-I.0104.5.2025.SD).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi na złożony wniosek, dotyczący opracowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu niniejszej strategii, przedstawił opinię w piśmie z dnia 27 czerwca 2025r., sygn. WPS.410.72.2025.KM.

Z uwagi na charakter działań przyczyniających się do polepszenia jakości życia mieszkańców gminy Choszczno, braku znaczących oddziaływań na środowisko, braku wyznaczenia ram dla tego rodzaju przedsięwzięć oraz braku negatywnego wpływu na ustalone formy przyrody stwierdzono możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zbieżne stanowisko zajął również Zachodniopomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie. W piśmie z 17 czerwca 2025r. (sygn. NZNS.9022.6.17.2025) nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu niniejszej strategii.

Do dokumentu odniósł się również Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, przedstawiając propozycje uzupełnień (pismo z 13 czerwca 2025r., sygn. S.RPP.603.76.2025.ps).

5.2. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania strategii

Interesariusze i partnerzy społeczno-gospodarczy zostaną również włączeni w proces realizacji strategii, w sposób bezpośredni, np. jako realizatorzy przedsięwzięć oraz w proces oceny podejmowanych działań i ich rezultatów.

Zaangażowanie społeczności lokalnej w ewaluację strategii przyjmie różne formy – od informowania i konsultacji, po aktywne uczestnictwo w spotkaniach oraz współtworzenie programów i projektów. Dobór odpowiednich narzędzi partycypacyjnych będzie zależał od etapu wdrażania strategii oraz specyfiki realizowanych działań. Za koordynację procesu partycypacyjnego oraz wzmacnianie społecznego zaangażowania odpowiadać będzie Biuro ds. Rozwoju i Strategii.

Samorząd na bieżąco będzie informował Interesariuszy o podejmowanych działaniach, wynikających z celów i kierunków rozwoju ujętych w strategii, za pomocą przyjętych kanałów komunikacji (m.in. strona internetowa, media społecznościowe). W proces ten włączeni zostaną również radni miejscy oraz sołtysi, którzy – mając bezpośredni kontakt z mieszkańcami podczas spotkań – mogą podjąć rozmowy i uzyskać informacje na temat realizowanych działań.

Informacje o realizacji strategii, w tym podejmowanych działaniach zmierzających do osiągnięcia celów, zostaną również zamieszczone w corocznym raporcie o stanie gminy. Na sesji absolutoryjnej będzie możliwość podjęcia dyskusji na temat realizacji strategii przez radnych miejskich oraz przedstawicieli mieszkańców.

Dla wzmocnienia partycypacji społecznej w proces ewaluacji zostaną także włączone rady funkcjonujące w gminie, m.in. Rada Gospodarcza Miasta Choszczna, Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Miasta Choszczna, co zapewni głos lokalnej społeczności w monitorowaniu i ewaluacji rozwoju gminy.

Rady te, pełniąc funkcję partnera społecznego samorządu, mają możliwość wystąpienia z głosem doradczym, zgłoszenia uwag, propozycji czy zmian sposobu podejmowanych działań.

W piątym roku obowiązywania i realizacji strategii planowana jest ewaluacja śródk okresowa strategii. W tym celu przeprowadzone zostanie badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Wnioski z badania pozwolą na ocenę dotychczasowych działań oraz weryfikację planów związanych z kolejnym okresem prowadzenia polityki rozwoju w gminie.

5.3. **Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów realizacji strategii**

Zakończenie okresu realizacji strategii jest naturalnym przyczynkiem do przeprowadzenia całościowej oceny efektów jej realizacji.

Ewaluacja *ex post* zostanie przeprowadzona przez Biuro ds. Rozwoju i Strategii. W procesie tym planowane jest podjęcie następujących kroków:

- przeprowadzenie badania ankietowego wśród Interesariuszy
- zebranie opinii od rad społecznych i gospodarczych funkcjonujących w gminie
- zebranie niezbędnych informacji z wydziałów, komórek Urzędu Miejskiego oraz jednostek miejskich
- opracowanie raportu ewaluacyjnego, opartego m.in. o informacje z corocznych raportów o stanie gminy, corocznych sprawozdań z monitoringu, ewaluacji *mid term*, wyniki badania ankietowego Interesariuszy, zebrane opinie i informacje.

Wyniki ewaluacji *ex post*, w postaci sprawozdania, zostaną przedstawione Radzie Miejskiej oraz upublicznione społeczności lokalnej. Zachowanie spójności międzyokresowej realizacji polityki rozwoju zapewni wykorzystanie wyników ewaluacji końcowej do opracowania kolejnej diagnozy i strategii rozwoju gminy.

6. Ramy finansowe strategii

Niniejszy rozdział określa ramy finansowe strategii, tj. wielkość środków finansowych zaplanowanych na realizację działań polityki rozwoju gminy wraz z potencjalnymi źródłami finansowania.

Realizacja polityki rozwoju gminy leży w interesie całej wspólnoty lokalnej, m.in. samorządu, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych. Zaangażowanie partnerów społecznych i gospodarczych przy realizacji różnych działań zwiększa szanse na stabilizację systemu finansowania, jak również otwiera nowe źródła pozyskania środków finansowych.

Samorządy lokalne borykają się z ograniczonym dostępem do finansowania przedsięwzięć rozwojowych. Programy takie jak Program Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu czy Program Odbudowy Zabytków zostały zakończone, a znaczną część środków unijnych stanowią pożyczki. Zwiększone wymogi proceduralne sprawiają też, że pozyskanie finansowania ze źródeł UE jest trudniejsze. Samorządy często ponoszą wydatki na przygotowanie inwestycji, w tym opracowanie dokumentacji, bez pewności pozyskania finansowania danej inwestycji. Konieczne jest wsparcie samorządów w procesie pozyskania strumieni finansowania działań rozwojowych.

Zgodnie z projektem Wieloletniej Prognozy Finansowej gmina Choszczno w latach 2025-2034 przewiduje wydatki majątkowe na poziomie 161 858 449,45 zł.²⁰ Z uwagi na stan zadłużenia gminy w kolejnych latach planowana jest polityka spłaty długu, na co przede wszystkim będzie przeznaczona nadwyżka budżetowa, która nie zasili puli przeznaczonej na wydatki rozwojowe. W tym kontekście dużego znaczenia nabiera finansowanie polityki rozwoju gminy ze środków zewnętrznych, przede wszystkim z dotacji i programów UE. W okresie realizacji strategii planowane jest 47 479 872,03 zł, co wraz z dochodami ze sprzedaży majątku w kwocie 14 839 578,0 zł daje łączną kwotę dochodów majątkowych na poziomie 62 446 440,0 zł.

²⁰ Kwota obejmuje planowane wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym programy finansowane z udziałem środków zewnętrznych, z wyłączeniem zakupu i objęcia akcji i udziałów oraz wniesienia wkładów do spółek prawa handlowego - art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych

Pozyskane środki zewnętrzne wraz z dochodami bieżącymi pomniejszonymi o wydatki bieżące, będą tworzyły podstawę finansową realizacji polityki rozwoju w gminie.

Zwiększeniu możliwości finansowania polityki rozwoju gminy będą sprzyjać takie działania jak:

- wspólna realizacja przedsięwzięć rozwojowych z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych (np. realizacja projektów przez organizacje pozarządowe ze środków zewnętrznych gdzie gmina jest partnerem)
- zaangażowanie sektora biznesu w działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej w ramach strategii zrównoważonego rozwoju (ESG)
- poprawa warunków do rozwoju gospodarczego oraz podniesienie jakości życia na obszarze gminy, sprzyjające zmianom struktury demograficznej, a tym samym zwiększaniu bazy podatkowej gminy (m.in. pozyskiwanie inwestorów, lepsze jakościowo miejsca pracy, polityka mieszkaniowa, ład przestrzenny)
- optymalizacja wydatków stałych dotyczących wszystkich aktywności samorządu
- priorytetyzacja przedsięwzięć z uwagi na spodziewane korzyści finansowe (m.in. w postaci ograniczenia wydatków stałych związanych z bieżącym utrzymaniem) oraz przedsięwzięć, na które jest możliwość pozyskania dofinansowania zewnętrznego.

Tabela nr 23. przedstawia potencjalne źródła finansowania kierunków działań rozwojowych gminy

Tabela 23. Potencjalne źródła finansowania działań

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Potencjalne źródła finansowania
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych oraz wzmocnienie więzi lokalnych	1.1. Wzmocnienie kapitału społecznego, integracja mieszkańców	• Wspieranie integracji i aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem • Wspieranie społecznej aktywności seniorów • Aktywizacja młodzieży • Poprawa warunków życia i dostępności usług publicznych • Poprawa sytuacji demograficznej i zatrzymanie odpływu mieszkańców • Zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony cywilnej, rozwój zarządzania kryzysowego	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030 Programy sektorowe, m.in. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki społecznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Obrony Narodowej Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 Środki własne samorządów i partnerów społecznych PFRON Bank Gospodarstwa Krajowego
	1.2. Rozwój edukacji i kompetencji mieszkańców	• Wzrost kompetencji i wiedzy dzieci i młodzieży • Poprawa jakości infrastruktury edukacji	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Programy sektorowe, m.in. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych

			Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych
1.3. Zdrowa społeczność lokalna	• Zapewnienie dobrej jakości opieki zdrowotnej i infrastruktury zdrowia • Profilaktyka zdrowia		Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności Programy sektorowe, m.in. Ministerstwo Zdrowia Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych
1.4. Poprawa warunków życia i dostępności usług publicznych	• Podniesienie standardów zasobu mieszkaniowego • Rozwój infrastruktury i usług społecznych • wzmocnienie samorządu i wspólnoty lokalnej		Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności Fundusze Europejskie dla Rozwoju Cyfrowego Rządowe programy sektorowe Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych Programy Banku Gospodarstwa Krajowego
1.5. Rozwój kultury, sportu i rekreacji	• Atrakcyjna oferta kulturalna, rozrywkowa, sportowa i rekreacyjna • Nowoczesna infrastruktura kultury, sportu i rekreacji		Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Programy sektorowe, m.in. Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Centrum Kultury Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych

			Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych
Rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy i turystyki jako filarów wzrostu gospodarczego	2.1. Nowoczesna przedsiębiorczość lokalna	• Wzmacnianie przedsiębiorczości lokalnej • Inwestycje na rzecz przedsiębiorczości • Kształcenie wspierające przedsiębiorczość	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki Powiatowy Urząd Pracy Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych Programy Banku Gospodarstwa Krajowego, Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości
	2.2. Dostępność pracowników na lokalnym rynku pracy	• Zapewnienie kompetentnych pracowników dla lokalnych przedsiębiorstw	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego Powiatowy Urząd Pracy Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych

			Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych Programy Banku Gospodarstwa Krajowego, Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości
	2.3. Rozwój turystyki	Atrakcyjna oferta i infrastruktura turystyczna	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Programy sektorowe, m.in. Ministerstwo Sportu i Turystyki Środki własne samorządów i partnerów społecznych Fundusze organizacji korporacyjnych dla partnerów społecznych Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FENKS) na lata 2021-2027 (priorytet 7 Kultura)
	2.4. Zrównoważony transport publiczny	- Sprawy system komunikacji zbiorowej - Lepsza jakość dróg lokalnych	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych Bank Gospodarstwa Krajowego
Poprawa jakości środowiska naturalnego i ładu przestrzennego	3.1. Transformacja energetyczna	- Wzrost efektywności energetycznej - Rozwój infrastruktury OZE	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko Rządowe programy sektorowe

poprzez zrównoważony rozwój sprzyjający ochronie walorów przyrodniczych, ekologii i adaptacji do zmian klimatu		Ograniczanie zjawiska ubóstwa energetycznego mieszkańców	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych Programy Banku Gospodarstwa Krajowego
	3.2. Rozwój gospodarki cyrkularnej	- Efektywne gospodarowanie odpadami komunalnymi - Zwiększenie dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Środki własne samorządów Programy Banku Gospodarstwa Krajowego
	3.3. Ochrona środowiska naturalnego	- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi - Zachowanie bioróżnorodności ekosystemu	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

			Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Programy Banku Gospodarstwa Krajowego
3.4. Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej	• Utrzymanie i rozwój terenów zielonych • Efektywne planowanie przestrzenne • Zachowanie wartości kulturowych	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 Krajowy Plan Odbudowy Programy sektorowe, m.in. Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Środki własne samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych	

Źródło: opracowanie własne

7. Wykazy i spisy

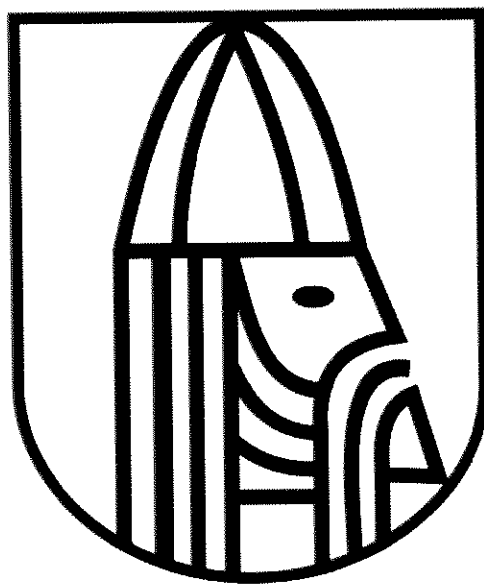
7.1. Spis rycin

Ryc. 1 Położenie gminy Choszczno w Polsce.....	9
Ryc. 2 Położenie gminy Choszczno w województwie zachodniopomorskim.....	11
Ryc. 3 Ogólny wskaźnik rozwoju gminy (wartość standaryzowana).....	14
Ryc. 4 Wskaźnik rozwoju w poszczególnych obszarach analiz w okresie 2018-2022.....	15
Ryc. 5 Wskaźnik rozwoju w latach 2019-2023 w poszczególnych obszarach analiz.....	15
Ryc. 6 Pozycja gminy w grupie porównawczej gmin (w okresie 2019-2023).....	16
Ryc. 7 Piramidy wieku ludności gminy Choszczno w latach 2002 i 2022	19
Ryc. 8 Urodzenia w okresach 5-cio letnich w gminie Choszczno i powiecie choszczeńskim ...	22
Ryc. 9 Liczba kobiet w wieku prokreacyjnym w gminie Choszczno i powiecie choszczeńskim	22
Ryc. 10 Współczynnik dzietności w gm. Choszczno i pow. choszczeńskim w latach 1997-2022	23
Ryc. 11 Przyrost naturalny w gminie Choszczno i pow. choszczeńskim w latach 2018-2022 i 2002-2022 (okresy 5-letnie).....	23
Ryc. 12 Migracja wewnętrzna w gminie Choszczno w latach 2018-2022.....	24
Ryc. 13 Kierunki migracji edukacyjnych uczniów szkół ponadpodstawowych	32
Ryc. 14 Wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym (standaryzowany).....	44
Ryc. 15 Struktura miast w otoczeniu gminy Choszczno	127
Ryc. 16. MSF-P, uwarunkowania: środowiskowo-przyrodnicze i krajobraz kulturowy (na następnej stronie)	133
Ryc. 17. MSF-P, uwarunkowania: Transport i komunikacja, Infrastruktura i OZE (na następnej stronie)	142
Ryc. 18. MSF-P, Docelowy układ elementów składowych przestrzeni, kierunki działań rozwojowych (na następnej stronie)	145
Ryc. 19. Warsztat strategiczny w Choszcznie – wymiar przestrzenny).....	147

7.2. Spis tabel

Tabela 1.	Liczba ludności gminy Choszczno w 2023r.	18
Tabela 2.	Zmiana liczby ludności gminy Choszczno i pow. choszczeńskiego w latach 2013-2023	18
Tabela 3.	Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2023	20
Tabela 4.	Organizacje pozarządowe w gminie Choszczno w latach 2018-2023.....	26
Tabela 5.	Liczba uczniów w szkołach podstawowych w latach 2021-2024 wraz z prognozą do roku 2031	27
Tabela 6.	Średnia liczba dzieci przypadająca na oddział przedszkolny w szkołach oraz przedszkolach gminy Choszczno	28
Tabela 7.	Skala korzystania z pomocy społecznej mieszkańców gminy Choszczno w latach 2018-2023	39
Tabela 8.	Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych	45
Tabela 9.	Potencjały rozwojowe gminy Choszczno	81
Tabela 10.	Cel strategiczny w obszarze społecznym	89
Tabela 11.	Cel strategiczny w obszarze gospodarczym	94
Tabela 12.	Cel strategiczny w obszarze przestrzenno-środowiskowym	98
Tabela 13.	Cele operacyjne, kierunki działań i rodzaje przedsięwzięć w ramach celu strategicznego nr 1.....	102
Tabela 14.	Cele operacyjne, kierunki działań i rodzaje przedsięwzięć w ramach celu strategicznego nr 2.....	110
Tabela 15.	Cele operacyjne, kierunki działań i rodzaje przedsięwzięć w ramach celu strategicznego nr 3.....	115
Tabela 16.	Rezultaty strategiczne poszczególnych celów i ich wskaźniki	124
Tabela 17	Obiekty na terenie gminy Choszczno ujęte w rejestrze zabytków nieruchomych	130
Tabela 18:	Obiekty na terenie gminy Choszczno ujęte w rejestrze zabytków archeologicznych	132
Tabela 19.	Instalacje OZE na terenie gminy	140
Tabela 20.	Parametry geotermalne możliwe do uzyskania z odwiertu geotermalnego w Choszcznie.....	142
Tabela 21.	Ocena aktualności lokalnych polityk rozwoju gminy Choszczno	163
Tabela 22.	Proces monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju	165

Tabela 23. Potencjalne źródła finansowania działań	178
--	-----

Choszczno

bohater regionu

Uzasadnienie

1. Strategia jest nadrzędnym dokumentem zarządzania operacyjnego i podstawą do opracowywania dokumentów niezbędnych przy aplikowaniu o środki unijne na realizację planowanych przez Gminę projektów.

2. Obowiązująca dotychczas „Strategia Rozwoju Gminy Choszczno na lata 2021 - 2030” jest niedostosowana do aktualnych celów i założeń programów operacyjnych obowiązujących w latach 2021 - 2027, co znacznie utrudnia o aplikowanie o środki zewnętrzne ze względu na braki w części kierunkowej dokumentu w obszarze gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym. Strategia powinna mieć opracowany pełny model funkcjonalno- przestrzenny korespondujący z planem ogólnym gminy, a obecna Strategia nie wypełniała obowiązujących regulacji prawnych m. in. w zakresie stopnia chłonności obszarów mieszkaniowych, graficznego przedstawienia kierunków zmian.

3. Na mocy uchwały Nr XI/93/2025 z dnia 27 lutego 2025 r. przystąpiono do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Choszczno na lata 2025-2034 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania strategii, w tym trybu konsultacji.

4. Na mocy uchwały Nr XII/102/2025 z dnia 14 marca 2025 rozpoczęto konsultacje społeczne, które trwały od 30 maja 2025 r. do 5 lipca 2025 r. Uwagi do projektu Strategii Rozwoju Gminy Choszczno na lata 2025-2034 można było składać drogą mailową na adres oraz w sposób tradycyjny do urny na formularzach zgłaszania uwag, które były wyłożone w kancelarii głównej w Urzędzie Miejskim. Łącznie wpłynęły trzy formularze do urny i dwa drogą mailową. Informacje o konsultacjach umieszczono na tablicy ogłoszeń, na stronie, na BIP Gminy Choszczno, a także na profilu gminy na FB. Projekt strategii rozwoju gminy podlegał konsultacjom w szczególności z:

- 1) sąsiednimi gminami i ich związkami, (tj. Bierzwnik, Dolice, Drawno, Krzęcin, Pełczyce, Recz i Suchań),
- 2) lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, (tj. Północna Izba Gospodarcza Oddział w Choszcznie, Lider Pojezierza i Lider Pojezierzy),
- 3) mieszkańcami gmin,
- 4) właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, (tj. PGW Wody Polskie w Szczecinie),
- 5) a także z Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Szczecinie, Cechem Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców.

Przedłożone opinie przez PGW Wody Polskie, Urząd Marszałkowski i mieszkańców Gminy zostały wprowadzone do projektu Strategii Rozwoju Gminy Choszczno na lata 2025 - 2034.

